

Τὰ πάλοφα, καὶ τὸ λογγὸν ποῦ διλόγυρα ἀντηχοῦσε·
Γιατὶ τὰ λιναρόφυτα συγκαῖτε τὰ χωράφια,
Καίνε καὶ οἱ σπόδοι τοῦ βρωμοῦ, καίνε καὶ οἱ πα-

[παροῦντες,

Πολὺν μὲ τοὺς Αηθαίκοντας τοὺς ὄπιοντας μοσκεμένες.
Μὰ σὰν ξολάξεις τὰς σποριές τοὺς κόπους σου

[εὐκολαίνεις,

"Α μοναχὸν δὲν πτρέπεσαι τὸ χῶμα τὸ ἀναμμένο
Νὰ τὸ χορτάσεις κοποὶς παχεῖες καὶ σὰν χωράφια
Τὰ ξεπεσμένα ἀνάθετες νὰ φύεις στάχτες· καὶ ἔτοι,
"Αλλάζοντας καὶ τὸν παρπούν, οἱ κάμποι ξεμουδιάνονταν
Κι' ὡς τόσο οὔτε τὸ δόσιμο τῆς γῆς τῆς χερσωμένης
Δὲν ἀπολέπει. Τὸ συχρὸν συφέρει καὶ ὅλα οἱ κάμποι
Ν' ἀνάπτονται καὶ τὰλαφρὰν τάχυρατα νὰ κάφουν
Οἱ φιλόγες ποῦ τρικοποῦν, εἴτε γιατὶ ἀπὸ κεῖθε
Τὸ χῶμα παίρνει δύναμες κρουφές καὶ πλούσιο

[θρέμμα,

Εἴτε γιατὶ μὲ τὴν φωτιὰ τοῦ ξεθυμαίνοντας δλες
Οἱ κακοσίνες καὶ οἱ δρόγητες οἱ ἀνέφελες σὰν ἰδρος
Βγαίνονταν, ή ποῦ περσότερον δρόμους καὶ φυσητῆρες
Κλειστοὺς ἀνοίγει ή ζεστισιά, καὶ ἔτοι τὸν ρύπον
Παίρνει χυμούς, ή καὶ γιατὶ φρύγει περφά καὶ σφύγγει
Τές φλέβες τές δράμαντες, καὶ ἔτοι ή λιανή ψυχάλα,
"Η ή μπόρεση ή δεινότερη τοῦ ἥλιου τάφιαμένου,
"Η καὶ τὸ κρόνο τὸ φιλὸν τῆς μπόρας δὲ θὰ βλάψτουν.

Πολὺ βοηθάει καὶ δλας τὴν γῆς ὄπιος μὲ τές

[ἀξίνες

Τοὺς σβάλους τοὺς ἀσάλευτους συντρίβει καὶ ἀπὸ πάνου
Σέργει τὰ βέργυρα πλεγτά, (τοῦ κάνον δὲν τηράζει
"Ἐκεῖνον ἀπὸ τὸ φηλὰ τοῦ Ὀλύμπου ή ξανθομάλλα
Αίγαληρα) καὶ δρόποις, γέρνοντας λοξὰ τὸ ἀλέτρι, πάλι
Χαλᾶ τές φάρες ποῦ ἀσκωσε στὰ σιάδα τὰ σισμένα
Καὶ σκάψτε τὸ συχνὸν τῆς γῆς καὶ δργάνει τὰ χωράφια.

Προσευκηθῆτε, δονλευτές, γιὰ βροχερὸν ἡμιοστάσια
Καὶ γιὰ χειμῶντας ξάστερον. Στές σκόνες τοῦ χειμῶνα
Τὰ στάρια εἴτε πασίχαρες, χωράμερος καὶ δ κάμπος·
Εἴτε χωρὶς δργάματα περγίφαρη ή Μυσία

Τόσο, καὶ ἀπτὰ τὰ Γάργαρα τοὺς θέροντας τοὺς θιαμάζονταν.
Τὶ θὲ νὰ πῶ γιὰ καίνον, ποῦ, σὰν ἔρρεις τὸ σπόρο,
Ἄλλως τὰ ἡμερώματα διαβάνει καὶ γκρεμίζει
Τές σωρισμένες χούμοντες, ποῦχον περίσσοι πάχος,
Καὶ τὸ ποτάμι στὲς σπορὲς διέκειθε δδηράδει,
Καὶ τὰ τραφούλια ποῦ ἀπακοῦν, καὶ, σύντα δ κάμπος

[βρόδεις

Ξερός, μὲ ἐτοιμοθάρατα χορτάρια, νά! τὸ κῦμα
"Απὸ τὸ δρόμον μονστατοῦ τὸ χτέρι κατεβάζει;
"Ἐκεῖνο πέφτει ἀνάμενα στοὺς τροχισμένους βράχους

Καὶ βγάζει ἔνα μονρεούρισμα βραχὺ καὶ θαραπεύει
Τὰ διψασμένα χώματα μὲ τὸ ἀναβρόσιασμά του.

Καὶ τί γι' αὐτὸν ποῦ τῶν σπαρτῶν τὸ θύμωμα νὰ

[βροσκούντες,

Στὸ χορτάριον τὸ ἀπαλὸ τὰ πρόβατά του ἀφίνει
"Άμεσως ἄμα τὰ φυτὰ ταῦλάκια τοὺς σκεπάσονταν,
Μήπως τάσταμα τὰ βαρεαὶ ἔγενόρουν τὰ καλάμια;
Καὶ τί γι' αὐτὸν ποῦ ὅσα τεράστια συμμάζειαν οἱ βάλτοι
Μακρὰν ἀπὸ τές χούμουλες τές πιοταρές ξεσπάει,
Σὰ μάλιστα στοὺς ἀστατοὺς τοὺς μῆνες τὸ ποτάμι
Ξεχειλισμένο χύνεται καὶ πλημμυρᾶ, τὰ πάντα
Σκεπάζοντας μὲ βούρβουρες, καὶ ἔτοι σὰν ἰδρος νότιες
Χλιαρὲς ἀπὸ τές βαθυνίλες τές λιμνες ξεθυμαίνονταν;
Μὰ ἔνω ὅλα αὐτὰ ἀδοκίμασαν τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων
Καὶ τῶν βωΐδιῶν στὸ δούλεμα τῆς γῆς, δὲ βλά-

[βροντὴν λέγο

Καὶ τοῦ Στρυμῶνα οἱ γεραοὶ καὶ οἱ ἀχόρταγες οἱ χῆνες
Καὶ μὲ τές φίλες τές πικρὲς τάντιδι· καὶ ζημιόνουν
Κ' οἱ ζηκοι. Άλι βουλήθηκεν δὲ ἴδιος δ πατέρας
Εἴκολους τοῦ καλλιεργημοῦ τοὺς τρόπους καὶ μὲ τέχνη
Πρῶτος τὴν γῆς ἐσπάλισε, τῷ ἀνθρώπῳ μὲ φροντίδες
Τὰ φρέατα παροξύνοντας, καὶ τὰ βασίλειά τουν
Ἄει θέλησε νὰ χανωχοῦν σ' ἔνα βαρὺ κοιμῆσι·
Γεωργοὶ τὴν γῆς δὲν δογματαρ ποὺν κυριαρχήσει δ Δίας,
Καὶ μήτε καν δὲν ἐπιρινον σωστὸν νὰ σημαδεύσουν
Τοὺς κάμπους ή μὲ τέρμοντες νὰ τοὺς ἀποχωρίζουν.
Τὸ χρήσιμο γιὰ τὸ κοινὸν καθένας ἔξητοντες

[βροντὴν λέγο

Κ' ἔνω δὲ γρένε καρείς, ή ἴδια ή γῆς τὰ πάντα
"Εδινε προθυμώτερα. Κακὸ φασμάκι ἐκέντος
"Ἐχάρισε στὰ σκοτεινὰ σεγνάμενα· στοὺς λύκους
Ν' ἀρπάζονται τοὺς ἐπέρθατες, τὴν θάλασσαν νὰ σιέται·
Καὶ τὴν φωτιὰ ἐξεμάκρινε, καὶ ἔτιναξε δεῖ τὰ φύλλα
Τὸ μέλι, καὶ ἐσταμάτησε καὶ τὰ κρασιὰ ποῦ ἐτέρχαν
Στὰ ποταμάκια ἀδίλο καὶ ἔκει, γιὰ νὰ μορφώσει ή χρεία
Μὲ στοκασμὸν τές διάφορες τές τέχνες γάλι γάλι,
Καὶ τὸ χορτάριον τοῦ σταριοῦ σταδιάκι νὰ χαλέψει,
Καὶ τὴν κρουμμένη τὴν φωτιὰ νὰ τὴν ἐπελεκήσει
"Απὸ τές στρυναρόβριλεβες. Κ' οἱ φεματίες γριμῆσαν
Τότες γιὰ πρώτη τοὺς φερού τοὺς κοινωμένους

[σκλήθρους

Κ' ὑστερα δ τούτης μέτρησε καὶ ὀρόμασε τάστερια
Πούνια καὶ "Υάδες καὶ λαμπρὸν Ἀρκιόδα τοῦ Αν-
[πάνων]
Κ' ὑστερα βρῆκε δ ἀνθρωπος πῶς κυνηγῶται τ' ἄγρια
Μὲ τές θηλεῖς, καὶ πῶς μ' δέσιον γελῶνται, καὶ πῶς
[πρέπει
Νὰ περικλεῖ μὲ τὰ σκυλιὰ τοὺς λόγγοις τοὺς μεγάλους.

[πρόπει

Καὶ τοῦ πλατειοῦ τοῦ ποταμοῦ τὸ κῦμα τώρα δέρει
"Άλλος μὲ τὸν πεζόβιο καὶ σκίτει το ὡς τὰ βάθη,
Καὶ ἄλλος τραβᾷν ἀπὸ τὸ πέλαγο τὸ γετεό τον δέχτη·
Τὸ σίδερο τὸ ἀλίγιστο καὶ τὸ ἡχερδό λεπίδη·

[τρεις
Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

Τοῦ πριονιοῦ ἥρθαν ἐπειτα—τὶ οἱ πρῶτοι μὲ τὰς αφῆ-

κηπόσσα Μποναπάρτη, ἐπρεπε νὰ παρουσιαστῇ κακοτυμένη, καὶ μὲ κακοκομένο φόρεμα. Καὶ τί κακύτερο ἀπὸ ἔνα φῦχο ἀπλό, κελοφρεμένο, ποὺ πέφτει ἀπλά καὶ μελακά, κοντυλοζουγαρίζει, καὶ κάνει ἐπιθυμητὸ ἔνα δυορφο κορμί; Μόνο μιὰ ματίδι ἢ έρη κανένας ἀπάνω στάθματά ἀγάλματά μας θὰ τὸ μάθῃ καὶ μοῦ φάνεται πικράξενο, πῶς μιὰ Ἐλληνίδα ἀναστημένη στὴν δύορφιδα δὲν τὸ ξέρει· κ' ἔχει καὶ τόση κακή ίδεα γιὰ τὸν Ἐλληνικὸ λαό, ποὺ νομίζει πῶς μόνο μὲ τὰ γυαλιστὰ καὶ τὰ χυτυπτὰ ἐνθουσιάζεται, καὶ πιὸ τὴν ἀληθινὴ δύορφια, ποὺ εἶναι ἀπὸ ἀπλότητα καὶ ἀπὸ γάρη, δὲν τὴν νιώθει.

Ναὶ βέβαια τὴν κατηγορῶ τὴν νύφη ποὺ ξόδεψε πεντακόσιες χιλιάδες γιὰ τὸ φόρεμά της, ίσια ίσια γιατὶ ὄντας νέα καὶ χαριτωμένη, δὲν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τόσο φαρύ λοῦσα γιὰ νάναψη κ' ἐνθουσιάση τὸ λαό! Καὶ τί τοὺς μέλει τὸ λαὸς γιὰ τὰ διαμάντια καὶ τὰ κεντήματά της; Μήπως ἔβαλε τίποτα στὴν τέσπη του; "Ολ' αὐτὰ γίνανται κι ἀγοραστήκανται στὴν Εὔρωπη, ὅπως καὶ διπλού μεταχειρίζουνται οἱ Βασιλιάδες καὶ τὰ Βασιλόπουλα.

Ο Ἐλληνικὸς λαὸς ζιδεύει μάζι σὲ σοδεύει.

Μοῦκανε μεγάλη ἐντύπωση ἡ ἀπάντητη ποὺ ἔδωσε, διὰν ἑδῶ καὶ μερικὰ χρόνια, πῆγε κ' ἐπισκέψηται στὸ Ζάπειο τὰ Ἑργάτειρικ, ἔνα Βασιλόπουλο ποὺ εἶταν γιὰ νὰ παντρευτῇ μὲ μιὰ πλεύσια πάλε νύφη, καὶ τοὺς προτείνανται νὰ παραχγεῖλη ἀσπρόρρουχα. «Ἐγώ, εἶπε, τὰ δικά μου τάκην δῆλα στὴν Εύρωπη! Κ' οἱ φημερίδες μας τὸ γράφανται γιὰ ξυνάδα!!!»

Ἄλλας νομίζω πῶς φεύγω ἀπὸ τὸ ζήτημα παίρνω λοιπὸν πάλι τὴν σειρὰ κι ἀπαντῶ στὴν κυρία. Βέβαια κ' ἡ Σταχτοπούτα κάποτε ἔφισε τὴν γνωνία καὶ σόρεται τὰ χρυσά της πασσυμάκια. Γιὰ μιὰ Σταχτοπούτα εἶναι φυσικὸ νὰ ξυπατῆται καὶ νὰ θέλη νὰ φυγῇ καμιὰ φορά πῶς κάτι εἶναι κι αὐτὴν νὰ καημένη! Μὰ μιὰ Πριγκηπέσσα ποὺ τὴν μοιράνεται σὲ γεννήθηκε καὶ τῆς δώσανται δῆλα τὰ χρήσιμα, μαλιστα φροντίσανται γι' αὐτὴν πολὺ πρὶ γεννήθει, καὶ τῆς δώσανται πρόγονο ποὺ δούλεψε νὰ τῆς κάνῃ μέγα σηνορά, τὸ Ναπολέοντα! κ' ἔνα ποὺ δούλεψε γιὰ νὰ τῆς κάνῃ μέγα βιός, τὸ Φραγκισκό Μπάν, ποὺ μεγάλωσε μὲς στὸ καλά κ' ἔλαθε ψιλὴ ἀνατραφή, δὲν ξυπάξετ' ἔτσι εἰνολα μ' ἔνα πλεύσιο φουστάνι! Καὶ τὰ γυναίκια νευράκια καὶ τὴν ματαίοδος τὴν νικάσι μὲ τὰ εὐγενικά της αἰ-

στήματα. Κι ἀφοῦ ἥρθε νύφη δχι μόνο ἔνοῦ γαμπροῦ ἀλλὰ κ' ἔνοῦ λαοῦ! νομίζω πῶς ἐπρεπε τοῦ πρώτου νὰ δεῖξῃ τὴν ἀγάπην κι ἀγνότην της μὲ τὸ δεσπρόφρεμα καὶ τάπλα δισπρά λουλούδια στὰ μαύρα της μαλλιά, καὶ στὸ δεύτερο τὴν πονεσιά καὶ τὴν καλούμην της μὲ τὰ πλούσια της ἀγαθῆ.

"Ετοι τὸ κρίνω ἔγω, κι ἀς μὴν ἔχω καὶ μουστάκι, καὶ πιστεύω ὅτι κ' ἡ πριγκηπέσσα Μποναπάρτη ἔτσι τὸ αἰστάνεται, γιατὶ ἔχω ἀκουστὰ πῶς εἶναι καλὴ κοπέλλα, μὰ πῶς θὰ τῆς δώσαντε κακὴ συδουλὴ καὶ τὴν ἀδικήσαντε, κεῖνοι ποὺ τῆς εἴπαντε πῶς μὲ τὰ πολλὰ καπέλλα καὶ μὲ τὶς ρεκλάμες θὰ κέρδισε τὴν συμπάθεια τοῦ Ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Παρέσι 14/27 του Γεννάρη 1908.

Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ

[Στὴ στήλη τούτη ὁ «Νουμᾶς», ἀπὸ δῶ κι ὀμπρός, δὲν ἔμεινε πίσω στὶς βρισιές ἀπὸ τὴν ἀδερφήν της τὴν Ἀμάλθειαν ἐναντίο τῷ δημοτικού στάδιον. Αὐτὸν φάνεται φούρκισε τὸ δικηγόρο κ. Ν. Ἐλευθερίαδην, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ δημοσιεύῃ μιὰ δήλωση, πῶς δ. κ. Σηφάκης, διευθυντὴς τῆς «Ν. Συμύρην», τοῦ ζήτησε 50 λίρες γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ στὴ συζήτηση ποὺ ἀνοίκει τῷ φύλῳ τὸν Ελευθερίαδην, καὶ αὐτὸν ἀποδείχνει πῶς δὲ ἀγώνας τῷ δημοτικού στάδιον ἀργεῖται νὰ φύσοβολῇ καὶ κεῖ ἀκόμα ποὺ ἵστηται προγέτει γνωστὸ πῶς ἡ Ἀλήθεια δύσκολο πολὺ δὲ στεκάται νὰ βρεῖ φιοτισμένα μιαλά ποὺ θὰ δεχθύταινε. Πὰ τοῦτο παρακαλοῦμε κάθε γιὰ τὸ ζήτημα, κ' ἔτσι ἐπιτίχουμε τὴν στήλη τούτη, νὰ κλείσεις, σὰ νὰ πούμε, μιὰ μέρα δῆλα τὰ ιστορικὰ τοῦ θένοστηρίου ἀγώνα μας.]

Στὴν Πόλην. Ο «Ἐλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος» τῆς Ηλένης, βάλθηκε τὸν τελευταῖο αὐτὸν καιρὸν νὰ ζετάσῃ σὲ σειρὰ συνεδρίασες: «Τίνες αἱ παρ' ἡμῖν παραχτηρούμεναι ἐλλείψεις ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων Ἐλλήνων συγγραφέων ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσει». Τὸ θέμα θένοεται, ζαπλώθηκε στὴ συζήτηση κ' ἔλεισε μέστα δῆλο τὸ ἐκπαιδευτικὸ ζήτημα. Οι διάφοροι δασκάλοι καὶ μανταρίνοι τῆς Ηλένης, φιλοκρήσαντες ἀπάνου σ' αὐτὸν κάψηποσο, καὶ στὸ τέλος βγάλανται τὸ γενικὸ συμπέρασμα, πῶς σήμερα δὲ διδάσκεται διπλαὶς πρέπει στὰ σκολειά ἡ Ἀρχαία γλώσσα, καὶ πῶς οἱ ἀπόφοιτοι τῶν σκολειῶν βγαλνοῦνται ἀγαθοίς, γιὰ νὰ μὴν ποῦνται ἀδαμαντεῖς. Σπολλάτη τους, ποὺ τὸ ἀνακαλύψθηνται δὲν πότε τόσον καιρό! Αἱ κοινωνίαι τῶρα κάμποσο, καὶ ἀμάξηπνοις ἀς ἀνακαλύψουνται πάλε πῶς ἡ Ἀρχαία δὲν ἔχει κανένα πραχτικὸ σκοπό, καὶ πῶς ἡ Νέα—

τὴν ἄλλη, νάλλαζουν ἀπὸ τὸ ἔνα στᾶλλο κτλ. Τὸ ξεναντίον οἱ ὄπαδοι τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου (ύλισται ἡ ἰδεαλιστικὴ ἀδιάφορο) φαντάζουνται τὰ πράγματα σὲ ἀδιάκοπη κίνηση κ' ἐξέλιξη, μεταβαίνοντα ἀκατάπαυτα ἀπ' τὴν μιὰ κατάσταση στὴν ἄλλη, συνδεμένη μὲ χιλιούς δεσμούς ἀνακρετεχνὲς τους κτλ. "Ωστε ἔνω ὅσον ἀφορᾷ τὴν βάση, ἐπόπτηση καὶ φύση τῶν πραγμάτων ἔχουμε τίς δυὸς μεθόδους τοῦ σκέπτεσθαι: τὴν μεταφυσικὴ καὶ τὴν διαλεκτικὴ. Στὸ σύνολο λοιπὸν μ.π.ροῦμες νάγυρυμε τέσσερες φιλοσοφίες διεισθύνσεις, τίς ἡ πούλες ἐπίρασε ὡς τὰ τώρα ἡ ἐξέλιξη τῆς φιλοσοφίας ἴδεις:

- 1) μεταφυσικὴς ἰδεαλισμὸς
- 2)   »   ύλισμὸς
- 3) διαλεκτικὸς ἰδεαλισμὸς
- 4)   »   ύλισμὸς

"Αἱ έξετάσουμε σύντομα καθέναν ἀπ' αὐτούς.

Μεταφυσικὸς ἰδεαλισμός. "Αν ἔφίσουμε τὸν ἀρχαίο κόσμο μὲ τοὺς ὄλιστας πολλὲς φορὲς φιλοσοφίας του, δῆλος δὲ μεταφυσικὴς καὶ νεώτεροι φιλόσοφοι τὸν αἰώνα.

ἡ Ρωμαϊκὴ — εἶναι κείνη ποὺ θὰ φτερώσῃ τὰ μυαλὰ τῶν παιδίων μας...Κ' ἔτσι σὰν ἐπίλογος σ' ὅλη αὐτὴ τὴν συζήτηση, ἥρθε ἔνας ἔρθρο τῆς «Κωσταντινούπολης» ποὺ λέει πῶς γιὰ τὴν ὥρα τὸν ζήτημας ἐπρεπε νὰ κοιτάζουνται οἱ Πολῖτες. Τὸ πῶς δηλαδή, εἰς τὰ εμεγαλώνυμα ἐκπαιδευτήρια, οἷον τὸ Πέραν Ζωγράφειον» ἔχουνε «εἰσχωρήσεις ὅπαδει τῆς εβεβηλώσεως τῆς ἀθανάτου γλώσσης καὶ εμολύνουσι τὸν ιερὸν περίβολον τῶν ἡμετέρων σχολῶν». Καὶ κράζει τοὺς Θεοὺς καὶ τοὺς Δαιμονες, νὰ τοὺς αἰδηδίωσουν». "Αἱ ήσυχατά της «Κωσταντινούπολης» καὶ ἡς μὴ χαλάσει τὴν καρδιά της. Ήλπιζουμε γλήγορας ν' ἀλλάξουν τὰ πράκτητα καὶ ν' ἀποδειχτῇ ποὺ εἰς «εμολύνουν» τὸ Γένος, σὶ δημοτικιστάδες δασκάλοι, γιὰς ἡ βλακεία κ' ἡ στενοκεφαλία τῶν τέτοιων δημοσιογράφων;

Στὴ Συμύρην. Η φημερίδα «Νέα Συμύρη» δὲν ἔμεινε πίσω στὶς βρισιές ἀπὸ τὴν ἀδερφήν της τὴν Ἀμάλθειαν ἐναντίο τῷ δημοτικού στάδιον. Αὐτὸν φάνεται φούρκισε τὸ δικηγόρο κ. Ν. Ελευθερίαδην, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ δημοσιεύῃ μιὰ δήλωση, πῶς δ. κ. Σηφάκης, διευθυντὴς τῆς «Ν. Συμύρην», τοῦ ζήτησε 50 λίρες γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ στὴ συζήτηση ποὺ ἀνοίκει τῷ φύλῳ τὸν Ελευθερίαδην, καὶ τὸν έδριζε τώρα τὼρα ἐκεῖ πέρα γιὰ τὴ γλώσσα, τοὺς δημοτικούς στάδες. Κ' ἔτσι η «Ν. Συμύρην» ποὺ ἔδριζε εμίσθιρνα δργανά τὸν Ψυχάρη, τὸν Πάλλη καὶ τοὺς ἄλλους τιμημένους ἐργάτες τῆς Ίδεας, ἀποδείχνυταις θεοφάνεια πῶς η ίδεια εἶναι εμίσθιρνον δργανόν» καὶ λούφαξ... Μάζη «Ἀμάλθεια» ποὺ νὰ σωπάσῃ! "Εθγαλε πάλι στὰ φόρα τὶς γνωστὲς φευτιές της, ποὺ ἀνάγκασε τὸν κ. Εμμανουηλίδην νὰ τὴν τρίψῃ τὰ μοῦτρα μὲ γεγονότα καὶ κείμενα ἀποδείχνυνταις την πρώτης γραμμῆς ψεύτρων καὶ κακόπιστην.

Στὸν Πύργο. Απὸ ἀφορμὴ τοῦ καινούριου βιβλίου τοῦ κ. Βαρλέντη «Ἀγτοί καὶ λεκένια: ἡ φημερίδα τοῦ Πύργου τοῦ Μωρούς Πατρίς» συβουλεύει τοὺς δημοτικούς στάδες νὰ «ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν εύθεταν δόδον ἀφ' ἡς ἐξετράπησαν». Ο ἀγαθὸς ζήρωπος πο τὴν τρύγαφε αὐτὰ πιστεύει πῶς ἔλυσε τὸ ζήτημα, μὲ λογῆς λογῆς ἀνωσίσιες ποὺ μᾶς παρατάξει. Δοιπόν, κ.κ. δημοτικούς, πάψτε ν' ἀκοῦτε τὸν Ψυχάρη, τὸν Πάλλη, τὸν Κραυπάγερ καὶ τοὺς ἄλλους σοφούς, καὶ ἀκολουθήστε τὶς γνῶμες τοῦ κ. Βαρουζῆ! τοῦ καινούριου τοῦ διευθυντῆ τῆς «Πατρίς».

Θρησκευτικὸν δυαδισμὸν ἡ τὸ πολὺ τοῦ μεταφυσικοῦ ίδεαλισμοῦ. "Ατελεύτητες συζήτησεις περὶ φυχῆς, θρησκευτικὴ ἐμδανίκευτη τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, θεοκρατικὴ ἐξήγηση τῶν φυνομένων τῆς ζωῆς κτλ. Τὸ πολὺ πολὺ καμμιά ἰδεαλιστικὴ μονιστικὴ ἐξήγηση τοῦ σύμπαντος. Ο Βέρκελευ λ. χ. ἀρνεῖται τὴν διδασκαλίαν τῆς διαδικτικῆς συνεδρίασης τοῦ ἀνθρώπου καὶ δῆλα τὰ ὄλικὰ φαινόμενα τὰ θεωρεῖ ἀπλές ἐκράγεις τοῦ πνεύματος. 'Ο Λάζιντς ἐπίσης δημιουργεῖ ἰδεαλιστικὸ μονιστικὸ σύστημα, βέζοντας βέστη τοῦ τὸν ἀσύλληπτη, ἀδεώδη μονάδα, ἀπ' τὴν ὄποια ἀποτελεῖται τὸ παν. "Οσον ἀφορᾷ τὴν ἐξήγηση τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, ένωνται ἔδραζες μέστα καθαρὸς μεταφυσικὸς

πιὸ συγκαιρέτικο καὶ δχι τὸ μεσαιωνίστικο μοναρχικό, νὰ σώσει τὸ λαὸς του ἀπὸ τὴν φαῦλη βουλευτοναρατία, μποροῦσε καὶ τότε νὰ σκοτωθεῖ ἀπὸ τοὺς φαυλοκράτες, μὴ θὰ κέρδιζε τὴν ἰστορία, ποὺ θὰν τοὺς μνημόνευε γιὰ «Ἐστεμένον ἥμων», ἀφοῦ κατέβηκε ἀπὸ τὸ θρόνο του καὶ πολέμησε πλέον μὲ τὸ λαὸς του, ἔνας διαλεκτὸς ἀδερφὸς καὶ αὐτός, τὸ πολυκέφαλο καὶ ἀχρήσταγο τέρας τῆς πολιτικῆς.

☆

ΤΙ ΕΚΑΜΕ αύτος ὁ κύριος Ράλλης ἐπιτέλους, τι με-
γάλο πρᾶμα κατάφερε, τι καινούρια πολιτικὴ μᾶς ἔταξε,
καὶ μᾶς ἤριθε μὲ τόση θυριβώδεικη ἀδικαντροπία καὶ μὲ τό-
σα σαλτανάτα καὶ μὲ τόσες ρουκέτες τὴν περασμένη Κε-
ριακὴ ἄπο τὴν Πελοπόννησο;

“Ενα ταξιδάκι θαμε τὸ Μωρᾶ ἔκπτε ο ἀνέσθοβος, λόγια παχιὰ συόρπισ τριγύρω του, βρισίες καὶ ταξίματα μορφών δεῖξια ζερθά—νά, όλο του τὸ μεγάλο κατόσθιωσα!

Κατηγόρησε στοὺς λόγους του φαύλη τὴν πολιτική τοῦ Θεοτόκη. Παραδεχόμαστε γιὲς σωστὸ καὶ δίκιο τὸ ἐπίθετο. Μὰ καὶ τοὺς ρωτάμε; Ἡ δικῆ του ἡ πολιτική, ἡ τέτις, ὅπως τῇ μεταγενέριζεται τώρα ποῦ βρίσκεται στὴν ἀντιπολίτευψη, τί λογῆς εἶναι; Μήπως εἶναι φαύλη κι αὐτή;

*Αν ἔλεγε δὲ καὶ Ράλλης πώς «δλ» είς πολιτικούς κυλεούμαστε σ' ἔνα φυῖλο κύκλῳ», θάτανε δὲ πιὸ εἰλικρινῆς άθρωπος τοῦ χρόνου.

πος του ξεσμου.

ΑΠΟ ΤΟΝ 'Ισοδογισμό της Β' έξαμ. του 1907» που δημοσίεψε ή Λαϊκή Τράπεζα, είδαμες τὰ κέρδη της, καὶ τὴν σημαντικὴν καὶ ζηλευτὴν θέσην ποὺ πήρε σὲ τέσσαρα λίγα καιρὸν ἀνάμεσα στις ἄλλες Τράπεζες. Φυσικά, ο διευθυντής της, ο κ. Λαζέρδος, δουλεύοντας ἐκούρχαστα καὶ μυκλωμένα, τὸ κατάφερε αὐτὸν τὸ θάμα τὸ μεγάλο. Μὰ δὲν είναι εἰς τὸ καὶ τὸ μέριο ποὺ τιμάει τὴν Λαϊκὴν Τράπεζα. Ἡ μεγα- λύτερη, τιμὴ καὶ ἡ σπουδαιότερη, εὐεργεστικὴ της είναι ποὺ μὲ τὸ μικρό της, τὸν τικτούνιο τόκο, καὶ μὲ τὶς τόσες εύκολεις ποὺ κάνει, ἔσωσε τὸ λαόν ἀπὸ τὰ νύγια τοῦ ποκογλύφου καὶ τοῦ ἐνεχυροδανειστῆ. Κ' ἔτσι ἔγινε ἀλτηθινὰ Λαϊκὴ Τράπεζα. Μπράβο τες!

ΣΤΟΥΣ «ΚΑΙΡΟΥΣ» της Δευτέρας ογκοσιεύτηκε τὸ «ὑπόμνημα» πούκκων δὲ ἐκπαιδευτικὸς (;;;) σύλλογος στὴ Βουλὴ γιὰ τὰ διδαχτικὰ βιβλία. Τὸ «ὑπόμνημα» τὸ ύπο γράψει δὲ Μιστριώτης (φυσικώτατο κύτο !,, δὲ Χατζηδάκης (μπράβο του ! μπράβο του !) καὶ τρεῖς τέσσερεις ἄλλοι δασκάλοι ἀκόμα, κι ἀνάμεσα στὶς ἄλλες ἀνησκήσεις λέει καὶ τοῦτα, τὰ αἰώνια καὶ τὰ σωπισμένα πιά, πὼν σᾶς τὰ σερ-βίουμες δίγως κανένα σκόλιο.

«Ούδεμία ἄρχ υποδείπεται ἀμφιβολίᾳ, ὅτι ἡν διὰ τῆς κολεσθώσεως τῆς Ἐλλήν. γραμματικῆς τῆς ἐν τοῖς Ἐλλήν. σχολείοις διδασκομένης, η διδασκαλία καὶ η γνῶσις αὐτῆς θά εἶνε τοῦ λοιποῦ σφόδρα ἐλαττωματική, διὰ τῆς παντελούς ἔμως ἀποθεώλης αὐτῆς ἀπὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ αἰτῶν τῶν ἔξαστεξίων καταρρέφεται θυνάσιμον τραῦμα κατὰ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐλλήν. γλώσσας καθόλου. 'Ως

τὴν αἰτία τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου τὴν γύρευσαν μέσα στὸν ἄνθρωπο. Νέο γενναῖο βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός ἔκαμε δὲ Ἔγελ, δι μεγάλος γερμανὸς φιλόσοφος. Οὐ "Ἔγελ ἐγέννησε δλόκληρη ἐπανάσταση στὸν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, ἐδημιούργησε δλόκληρη σχολὴ καὶ μὲ τὸ Δάρειν καὶ Μάρκο ἔκαμε τὴν μεγαλήτερη ἐπίδραση στὰ πνεύματα τοῦ 19ου αἰώνα. Η μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ "Ἔγελ ὁφέλεται στὴν ιδίᾳ τῆς ἑξελίξεως, ποὺ πρῶτος αὐτὸς τὴν ἔρριξε στὴ μέση μὲ τὴ «διαλεκτική του μέθοδο τοῦ σκέπτεσθαι». Γιατὶ τὸν "Ἔγελ τίποτε δὲν είναι στάσιμο, πάγιο. "Ολα ἡνα πτύσσονται, ἑξελίσσονται δλοένχ. Γενιοῦνται (θέσις) καταστρέφονται (ἀντίθεσις) καὶ πάλιν ἡναζοῦν σὲ τελειότερη-μορφή (σύνθεσις). «Αἱώνια ἔλλαγή μορφῆς, προερχόμενη ἀπ' τὴν ἀνάπτυξη τῶν στοιχείων τοῦ ἐμπειριχομένου». Νά μὲ δυὸ λέξεις ἡ οὐσία τῆς «διαλεκτικῆς» τοῦ "Ἔγελ. Γι' αὐτὸς καὶ τὰ φαινόμενα πρέπει νῦν κρίνωνται πάντα ἀπὸ τὴν ἀποψή τῆς γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεώς τους: «στὴν πορεία τῆς ἑξελίξεως τους» καὶ πάντα «ἐντὸς τῶν δρίων τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐποχῆς τους ἀπὸ τὴν ἀποψή τῶν στοιχείων ποὺ ἐμπειρίχουν σὲ κάθε δυσμένη στιγμή». Φαινόμενα διαφορετικῶν ἐποχῶν καὶ τόπων, μὲ διαφορετικὰ στοιχεῖα. δὲν είναι δυνατόν γὰρ κοιθοῦν μὲ

φαίνεται ἡ κατὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας 'Ελληνικῆς γλώσσης παραπηρουμένη παρ' ἀλλογλώσσοις τισὶν ἐν τῇ 'Εσπερικῇ τάσις (Ξένος δάχτυλος!) ύπεισῆλθε λεληθότως καὶ παρ' ἡμῖν καὶ κατεκρατήσασα ἀμαργητὶ ἔκοψε τὸν Γόρδιον δεσμὸν καὶ κατέργητσα σχεδὸν εἰπεῖν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας 'Ελληνικῆς.

«Τίς δ' ἀγνοεῖ, διτὶ τούτου γενομένου, ταχέως θέλει καταργηθῆ καὶ ἡ ἐπίστημος, ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν γλῶσσα (Ἐθνική!), μετ' αὐτῆς δὲ ἅμα καὶ ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἐνότης, καθὼς καὶ ἡ συνάφεια ἡμῶν πρός τε τὴν ἑκκλησίαν καὶ πρὸς τὸ παρελθόν ἡμῶν καὶ διτὶ κινδυνεύει νὰ ἐπιτευχθῇ οὕτως ὡς ἀνόσιος πόθος τῶν μετωνομαζόντων ἡμᾶς ἀπὸ Ἐλλήνων Ρωμηούς καὶ γραφόντων τὴν ἴστοριαν εἰς Ρωμαιούντης;»

☆

ΠΡΟΧΤΕΣ στήν μποδογή τοῦ Ράλλη, τέσσερεις Κορυάτες ξεζέψανε τάλογα τῆς καρότσας του καὶ ζευχτήκανε αὐτοί. Τοὺς τέσσερεις αὐτοὺς ἀλογαθρώπους θάντος στείλει: μεθαύριο ὁ Ράλλης, ὅταν ἔρθει στὰ πράματα, στὸ ἄγορά τοῦ Κεντρικοῦ ταμείου.

Κάτι παρόμοιο είχε γίνει και μὲ τὸ Ντελγιάννη μιὰ φορά. Νά λοιπὸν ποὺ ὁ Ράλλης σ' ὅλα δείγνυεται ἄξιος διάσογός του καὶ κλήρονομος του.

Καὶ ὅπερα βρίσκουνται Ρωμιοὶ νῦν φωνάζουν «Κάτιοι

ΟΙ “ΑΛΥΣΙΔΕΣ”, ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Οι «Αλυσίδες» πρωτοπαραστηθήκανε στὸ Δημόσιο θέατρο τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Θωμᾶ Οἰκονόμου, Τρίτη 27 τοῦ Νοέμβρη 1907 (¹). Ἀξίζει ὡλὲν τὰ δηγηθῶ τὰ ἱστορικὰ τῆς πρώτης παράστασης, γιατὶ δείχνουνε ἐλη τῆ Ρωμαϊκῆ κουτσονηρίᾳ καὶ μικροψυχίᾳ. Ἔπειτα καὶ γιὰ τὸ θέατρο τοῦ Οἰκονόμου, που εἶτανε νάρχινήσει τὸν περασμένο Οχτώβρη καὶ ποὺ σήμερα, 17 τοῦ Γεννάρη 1908, ἀκόμη δὲν λαρχίνησε κι διολένα χτίζεται, ἀξίζει νὰ εἰπωθοῦνε δυσὶ λόγῳ: αὗτοῦ ποτὲ φέτα σήμερα δὲν πολεμήθηκε τίποτις μὲ τόση λύσσα στὸ Ρωμαϊκό, οὐσιο πολεμήθηκε τὸ συγγριασμένο αὐτὸ τὸ Θέατρο.

Τις «Αλυσίδες» τις πήγα στην Οίκουνσμου, έπειτα

1) Νά καὶ ποιοι τίς πρωτοπαραστήσαντες. **Ν. ΕΠΙΤΡΟ-ΠΑΚΗΣ** (*Στρωτίς*), **Σ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ** (*Στρατόδης*), **Π. ΔΕΛΑΓΙΑΝΝΗΣ** (*Αγίλικαντος*), **Μ. ΙΑΚΩΒΙ-ΔΗΣ** (*Γυαλιστός*), **Ι. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ** (*Καλόκαιρος*), **ΚΑΙ-ΤΗΣ ΒΑΡΒΑ** (*Αστρούλα*), **ΠΑΥΛΙΝΑ ΡΙΝΑΛΔΗ** (*Ραξά-η*), **Ε. ΠΑΝΤΑΖΗ** (*Σερατίδαινα*). Δεντερη φορά παραστήθηκαν στὸ ἴδιο θέατρο στὶς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1907. Δυὸς φορές παρασταθήμαντο καὶ στὸ Βαθὺ τῆς Σάμου (2 καὶ 4 τοῦ Γενάρη 1908) ἀπὸ τὸ ἴδιο θέατρο.

ἀδιέρθωτες, μέλις είχα βάλει τὴν τελευταῖα πεννιά στὸ περιττόγραφο, ἵνα προϊὼν τὸ περασμένου Σεπτέμβρη. Εἰξερα τὴν ἀξία του, εἰξερα τὴν καλούνυνδητή δουλιά του στὸ Βασιλικὸ Μέατρο, εἰξερα πώς μὲ τὸ θέατρο του τὸ καινούριο, καινούριο δέρμο θάγουντες στὸ Ρωμαΐκὸ θέατρο καὶ καινούρια ἔων, θὰν τοῦ φυσοῦσε, καὶ δὲ δισταξα νὰν τοῦ τὶς πάω. Τοῦ τὶς διέκθισα καὶ τοῦ ἀρέσανε. Τὸ Μέατρό του, στὸ δερόμα τοῦ Πανεπιστήμιου, χαράζεται κι ὅλοντα τέλιων — οὗτο τέλιων καὶ τὸ μαγεμένο «Γιοφύρι τῆς Ἀρτζῆς» τοῦ τραγουδισοῦ.

— Ἐγειρὲ τὸ κουράγιο, μοῦ εἶπε, νῶνοίστω τὸ θέατρό μου μὲ τίς; «Αλυσίδες;»

— Έγώ τούχω. Μήπως σὲ βλέψει οικούς... Θὰ σὲ πουνε μαλλιαρό....

— As pôrás.

— Καὶ θὰ σοῦ φηγέσαι

— Ἡς μοῦ ρηγτούνε.
Ἡ παληκαριά τοῦ μὲ ξάρηνας. Εἶταν ἡ πρώτη
φορὰ ποὺ μιλεύσα μαζῆ του κάπως ἀναιχτώτερα, ξέω
ἀπὸ τις τυπικές κουδένες, τις ἀπονες καὶ χλωμές.
Κατόπι ποὺ τόνε γγήρισαν καλύτερα, ποὺ τὸν εἰδὼ
νάγκτικρός είναι σὰ βράχιος θηλή τὴν ἀφριτιμένη, λίθος
τῆς ἀντίδροσης, ποὺ ξαμολιώτανε πάνσι του ἀπὸ
χλιες μεριές, ἡ παληκαριά του δὲ μὲ ξάρηνας πιά,
τηγε συνέθισα. Εἶταν ἡ φυσική παληκαριά ποὺ δεί-
χνει κάθε ξεχωριστὸς ἀλληλοποιες, οἵταν ἔχει πίστη, στὸν
έκατό του καὶ πεποιθηση σὸς ἔργο του.

Τέ δρᾶμα τὸ καθαρόγερχον βιαστικὸν καὶ τοῦ τὸ
πηγῆς ἀρχὲς τοῦ περιστρέψαντος οὐχιώδεν. Σύφωνις σὲ
δλα: Ήτα περιστρέψαντος περώτοις μὲν τὸ φυετόνικα τοῦ
Στάθη Δογγάρη, οὗτοι γιατὶ φοβέμασυνα μή, μαζεύεται
πώς τὸ ἔργο είναι διπόδο μου, ἀλλὰ γιατὶ δὲν γίνεται
ναργινήσει (καὶ τόξερα πολυκαλλί πόνος θέργυνται,
ὅπως δὲν κι ἀρχίγησε) ή αντιθραση κατὰ τοῦ κατινό-
ριου θεάτρου πρὸς ἀκόμη ἀνοίξει τὰ πόρτας τοι.

Καὶ ἦ ἀντίδραση ἀρχήντες. "Οταν κοντοῦμεν
ἡ μέρα τῆς παράστασης συφιωνίσκως μὲ τὸν Οἰκουμένο-
μου πόλες ἀνάγκη νὰ γίνει κάπια κουβέντα στὶς τη-
μερίδες γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὶ πῆγκα στὸ Σταύλόποιλο,
ποὺ τὸν ἤξερα γι' ἀντρα τίμος καὶ ἴκανὸν νὰ κρατή-
σαι μυστικό. 'Ο Σταύλόποιλος τὸ διάδεισε τὸ δράμα,
κ' ἔγραψε δρκετὰ στὴν «Ἀκρόπολη»⁽²⁾, ξεῖστοςών-

²⁾ *Kotraše*: «Ακρόπολη», 5 του Νοεμβρίου 1907, σελ. 1 στήλ. 1 και 2.

νο τὴν προχαρχγμένην, «ἀπόλυτη ίδεαν», ἀπὸ τὴν δι-
ποίκ δὲν μποροῦν βέβαια νὰ παρεκλίνουν. Κι αὐτὴ
τὴν «ἀπόλυτη ίδεαν» μόνον ὁ νοῦς τοῦ «φιλοσόφου
μπορεῖ νὰ τὴν καταλαβῇ κτλ. Ἡ ἀπόλυτη αὐτὴ ί-
δεα κ' ἐν γένει ὡς ιδεαλισμὸς εἴταν τὸ τρωτὸ μέρος
τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐγελ, τὸ διοτοῦ ἔφερε σύγχυση
καὶ εἴταν ἀρρώμη ὅχι μόνη νὰ παραιτηθῇ γλυκυρά,
ἀλλὰ καὶ νὰ παρεξηγηθῇ, νὰ στρεβλωθῇ τὸ κατέ-
ταλλα μεγαλοφυές αὐτὸ φιλοσοφικὸ σύστημα, ποὺ καὶ
πνοὴ φύσησε στὴ φιλοσοφικὴ ίδεα καὶ διάρκηη ἐ-
πικνάσταση ἔφερε σὲ πολλοὺς αλάζους τῆς ἐπιστή-
μης (μὲ τοὺς μαθητές του : Strauss, Feuer-
bach, Bauer, Ruge κ' ἐν μέρει Marx).

Αιαλεκτικὸς ἐνσυμός. Πρῶτοι ἐπηκώθηκαν κατά τῆς «ἀπόλυτης ἴδεας» τοῦ "Ἐγελ οἱ μαθηταὶ του Feuerbach, Bauer καὶ κατόπιν δὲ Μάρξ. Οἱ ἀδελφοὶ Bauer, θέλοντας νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν ἴλευθερία τοῦ ἡνθρώπου ἀπὸ τὸ «μοιραῖον», στὸ δὲ ποτὸν καταδίκασε δὲ Ἐγελ, προχωρεσαν τόσο πολὺ ως στε νὰ φέλκουν πανηγυρικοὺς ὀλόκληρους στὸν «κριτικῶς σκεπτόμενον» ἄνθρωπο. Αὐτὸς εἶταν, κατ' αὐτοὺς, κι δημιουργός τῆς ἵστορίας. "Αντικρὺ στὸν ἀναθῆ καὶ ἀνίκανο δύλο, στέκονταν οἱ λόγοι ἐκλε-

τας την υπέθεσή του και δημοσιεύοντας μερικές σκηνές του. Οι χρυπγτοί τίτλοι («Οι βουλευταί επί τῆς σκηνῆς—ή σαπίλα των εἰς τὸ θέατρον—ένα πρωτότυπο δράμα μάγνωστον συγγραφέως») ποιητικές στὸ δρθρὸ του καὶ τὰ κολκευτικά του λόγια (³), κίνησαν κάπως τὴν περιέργειαν ἔλοι ποὺ ἀνακατεύοντας ὁπωσδήποτε μὲ τὸ θέατρο ζητήσανε γὰ μάθουν τὸ συγραφέα κι: δ φίλος κ. Γρ. Σενέπουλος ἔρηξε στὸ «Νέον "Αστυν» (7 τοῦ Νοέδρη, σελ. 2, στήλ. 5) τὸ πρώτο του λιανοντούφενο (⁴).

“Ας είναι. Τὸ μυστικὸν κρατήθηκε ἀρκετὲς μέρες. Ποιανος είναι οι «Ἀλυσίδες», κανένας δὲν τοξεύει, καὶ οἱ δύο τρεῖς ποὺ τὸ ξέρχειν τὸ κρατούσαν μυστικό. Καὶ ή δουλεῖα πήγαινε (φωνάζαντας τουλάχιστον πώς πήγαινε) πρίμα, δταν ξάρνυν ξεσπάει ή πρώτη μπέμπα: ΜΑΛΑΙΑΡΟ! Μάλιστα, τὸ ἔργο είτανε υαλλιαρό, τὰ κομάτια ποὺ δημοσιευτήκανε στὴν «Ἀκρόπολη» τὸ φωνάξαν, ἐ Οἰκονόμου λοιπὸν είναι μαλλιαρές καὶ αὐτές ἀρχοῦ ἀρχινάει μὲ τέτοιο ἔργο, μὴν καρτεράτε, πατριώτες, ὄμηρός, ἀπάνου του! Κι ἀρχινήσαντα τὰ γαυγίσματα καὶ τὰ οὐρλιάσματα. Οἱ λῦκοι! Οἱ λῦκοι! Ηρώτα πρώτα ξώσαντα τοὺς ιδεοχτῆτες τοῦ θεάτρου. «Μωρέ τί πάτε νὰ κάνετε κεῖ; Τοὺς μαλλιαροὺς ήλα βάλετε μέτσα; Θὰ μουρλαθήκατε!» Πέτε ἐ ἔνας, πέτε ἐ διλλος, δὲν τοὺς ἀφίναντα τοὺς χριστιανοὺς ἥσυχους· τοὺς πιπλιάκαν τὸ μυαλό τους ἀπὸ τὴ πρωΐ στὸ βράδι. Νά σου καὶ τὰ γκαρσάνια τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρου στὸ «Πανελλήνιο» καὶ κουβέντες

3) Τὸ ἄρθρο τοῦ Σταθόπειον τέλιων ἔτοι· «Οὐδὲ τὸ ἔργον εἶναι μία πικεστάτη σύμπειρα τῶν πολιτικῶν μας συνηθεῖσῶν καὶ βαθιτάτη συγχρόνως ἀνατομικὴ ἔξτασις αὐτῆς τῆς πλητικῆς μας νευρασθενείας. Συγχρόνως δημιώς εἶναι καὶ κοινωνικὴ ἀποκάλυψις τῷ παρασκηνίῳ τῆς πολιτικῆς μὲ ἀπλότητα τόσο δυνατήν, ποὺ δείχνεται πάνω τὸ κοντύλι ποὺ ἔγραψε αἰτό τὸ δράμα δὲν εἶναι κοινό, ἀλλὰ ἀνθρώπου ποὺ πολὺ ἐμελέτησε καὶ ἐπόνεσε καὶ ἀγωνίσθηκε εἰς μακρὸν ἀγῶνα, τοῦ δόποιον τὸ δράμα εἶναι τὸ συμπέρασμα».

4) «Τὸ θέατρον τοῦ κ. Θωμᾶ Οἰκονόμου, ἐπὶ τῆς δύο
Προστελέν, ἀρχίζει περὶ ὅλης ἡμέρας. Καὶ ὡς πρῶτον ἔρ-
γον λέγεται, ὅτι θά δώσῃ τέον δρᾶμα τέον συγγραφέως, ὃλως
ἀγνώστου, τοῦ κ. Λογιάνη. Οἱ «Ἀλυνδεῖς» τον εἶναι δρᾶμα
πολιτικοκομικωνικόν. Πολλοὺς ἐπαίνους ἡκούσαμεν δι' αὐτὸν ἀπὸ
δυούς τὸ ἀνέργωσαν διδόκησον. (Ψέμα! Μονάχα δὲ Οἰκονό-
μου καὶ διαθέτοντος τὸ «ἀνέργωσαν» διάδικτον!) "Αν-
ηγίουμεν δύως ἀπὸ μερικὰ ἀποστάσματα, τὰ δηῦτα ἀδημο-
σιεύθησαν προχθὲς εἰς πρωτιγήν συνάδελφον, τὸ ἔργον φα-
γεται μὲν ἄξιον προσοχῆς, ἀλλ' ἐπιειδέπει καὶ κάθε ἐπιφύλα-
ξιν μέχρι τῆς πρώτης παραστάσεώς του». Αὗτὰ μήν τὰ ξε-
χνάτε, παρακαλῶ. Θὰ δεῖτε παρακάτου πῶς μιλάει ὁ φίλος κ.
Επιόπτης δτα μαθαίνει πώς τὸ ἔργο εἶναι τοῦ Ταγκόπουλου.

κτοι οἱ εχριτικῶς σκεπτόμενοι ἀνθρώποι, που κινοῦσκν τὴν κοινωνία. Ἐννοεῖται πώς οἱ ἀδελφοὶ Μπάκουερ μεταξὺ στοὺς ἐκλεκτοὺς κατέταξαν καὶ τὸν ἑαυτό τους! (Παρόμοιοι τύποι «εσφιών») ἀνθρώπων ἐφάνηκαν καὶ φαίνονται ἀκόμη καὶ σ' ἄλλες κοινωνίες. Ἡ πραγματικότητα δύως καὶ ἡ γοργὴ ἀνάπτυξη τοῦ «πετριφρονημένου, γερμανικοῦ λαοῦ πολὺ γρήγορα κατασύντριψε τοὺς κομπορρήμονες αὐτούς; αἰτομικιστάς». Ἀντάξιος διάδοχος καὶ συμπληρωτής τοῦ ἔργου τοῦ "Εγελ εἴταν ὁ μεγαλοφυῆς Κάρολος Μάρκος.

'Ο Μάρκος χρύπησε κι αὐτὸς κατακέφχλα τὴν αὐτότητα πόλυτη ἰδέαν τοῦ "Εγεῖλ (χαρακτηρίσας την ὡς ἀπλὸ λογικὸ σχῆμα τοῦ ἐγκεφάλου του), ἀλλ' ὅμως ἐκληρονόμητε καὶ πῆρε ἀπ' αὐτὸν δόλα τὰ δυνατὰ μέρη τῆς φιλοσοφίας του, ἰδίως τὴ διαιλεκτικὴ μέθοδο. Καὶ κατὰ τὸν Μάρκον, οἱ αἰτίες τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου βρίσκονται ἔξω ἀπ' αὐτόν. Οἱ αἰτίες ὅμως αὐτὲς δὲν είναι ἰδεαλιστικῆς φύσεως ἀλλὰ ὑλικῆς! Οἱ αἰτίες αὐτὲς είναι λόγοι ὑλικοί, οἰκονομικοί. Καὶ αὐτοὶ προκαλοῦν καὶ τὴν ἐξίλιξη συνάμα. Οἱ κάθε φορὰ ὑλικές, οἰκονομικὲς συνθήκες χαρακτηρίζουν τὴ μορφὴ τῆς κοινωνίας (τὸ καθεστώς καὶ τις κυριαρχούσες ἰδέες). 'Αλλὰ πῶς γεννιοῦνται, ποῦ ἔχουν τὸ

γιὰ τὶς «Αλυσίδες». Μὰ κι ὁ κ. Γερ. Βώκος πούχες γράψει τὸ «Ναυτραχίν Χόντζα», τὴν «Κυρὰ Βασιλικῆν» καὶ μερικὰ ἄλλα θεατρικὰ ἀναγνώσματα, μάζι μὲ κάπιονε ὑπασπιστή του (τῆς ἀπαγγελίας ψυχογίας), στὸ «Πανελλήνιο» εἶχε στήσει τὸ στραταρχεῖο του. Ἀγωνιζόταν καὶ λόγου του στὰ γιομάτα νὰ μὴν ἀνεῖξει τὸ θέατρο τοῦ Οἰκονόμου.

Καὶ τὸ θέατρο ὅλον καὶ χτιζότας, καὶ πότε θάνατος τὴν Τρίτην, πότε τὸ Σάββατο, πότε τὴν ἀλλή βδομάδα, καὶ ποτὲ δὲν ἀνοίγε. Τὰ στόματά τους ὅ-

σ' αὐτῇ τὴν περίσταση, δὲ θάλψει τὴν παράστασην νὰ προχωρέσει. Τάχει μάθει αὐτὰ ἐφίλος καὶ τοῦ τάχυσθε γὰρ νὰ ποστέλλεις τὸ πακέ.

— ΑΙ, νὰ μὴν ἀρχιγένεσιμε τότε μὲ τὶς «Αλυσίδες», τοῦ εἰπα.

— "Ισια Ισια μ' αὐτὲς θάρχινήσουμε, μού ἀποκρίθηκε γέρεμα. Ήξε νηγόσω τὴ συντροφὴ τῆς Ἀστυνομίας.

Χαιρογέλασα καὶ ἦ πρεσβέα ἔκπολος θῆτας. Τὴν ἀλληληγίαν διεῖ νὰ ἔγραψε: τὴν συντρεμήν τῆς Ἀστυμίας, τοῦ ἔντηρος ἢ Ἀστυνομίας τὸ χερδύραχτον τὸν τὸ ξετάσσει. Τῆς εἰχει καταγγελθεῖ πώς οἱ «Ἀλυσίδες» εἶναι ἔργο «ἐπαναστατικὸν» καὶ «ἀνγήθικον» καὶ ὁ φίλος κ. Σπύρος Μαρκέλλος πήγε τὸ χερδύραχτο στὸν κ. Δαμηλάτη καὶ σὲ ένδι μέρες μᾶς τὸ γυρίσανε (⁵), παραχγέλνοντάς μας πώς οὗτε παναστατικὸν εἶναι τὸ ἔργο οὗτε ἀνγήθικον, παρὰ λίγο μαλλιαρό.

Τὰ βάσανά μας λοιπὸν τέλιωσαν· ή 'Αστυνομία
δὲ θὰ μής μπόδιζε καὶ τὸ θέατρο εἴται πιὰ ἔτοιμο.
Ορίσαμε τὴν μέρα τῆς παράστασης, γράψαμε τὰ
προγράμματα, στήσαμε τὶς σκηνές καὶ τοιμάζομε τε
γιὰ τὴν τελευταίαν πρόβα, έτοιν μπούμ! καινούρια
μπόμπικα ξεσπάει πάνους ἀπὸ τὸ κεφάλι: μας. 'Η 'Α-
στυνομία δὲν μποροῦσε νὰ δώσει τὴν χρεῖαν γάρχινή-
σει: τὸ καινούριο θέατρο γιατὶ πρώτα ἐπρεπε νὰ γίνει
ξετάσει ἐπιτροπὴ ἀπὸ μηχανικοὺς, ἢν εἰναὶ στερεό
ἢ ὅγι.

Νάν τε ξετάσει λοιπὸν καὶ ἡ Ἐπιτροπή! Μὰ σὲ Ρωμαίους γιὰ νὰ γίνει μιὰ ἐπιτροπὴ χρειάζουνται μέρες καὶ γιὰ νὰ κοινωνήσει ἀπὸ τὴν θέση τῆς χρειάζουνται ἔλλεις μέρες καὶ γιὰ νὰ βγάλει τὴν σοφὴ της ἀπόφαση μπορεῖ νὰ περάσει καὶ μήνας. Αὐτὸς συνέθηκε καὶ μὲ τὴν ἐπιτροπὴν τοὺς θεάτρους καὶ στὸ τέλος ἡ σοφὴ «ἀπεφήνατο» πώς..... τὸ θέατρο είναι ἔτουμέροπο (!!!) καὶ πρέπει νὰ λλαχτεῖ ἡ σκεπὴ του!!!

Καὶ ἡ σκεπὴ του ἀρχιες νὰ γκρεμίζεται καὶ γιὰ νὰ γκρεμίστεται ἡ σκεπή, του (ἡ ἐποιμόρροπη!!) λίγο ἔλευθερος οἱ ἐργάτες νὰ μεταχειρίστούν καὶ δυναμίτη!

5) Νά τι έχομες ή «'Εστιαν νόσος» ἀπὸ μέρες; (24 τοῦ Νοεμβρίου 1907, σελ. 2, στήλ. I) ἀνούσια χαριτολογώντας κατὰ τὴν ἀγάπησην συνήθεια τῆς μὲν ὅλα τὰ πρόματα· «Μετὰ τὴν εἰδῆσσον διτὶ ή 'Αστυνομία κρατεῖ ὑπὸ μελέτης ἀπὸ ήμέρας τῶν τὰ νέαν 'Ελλ. ἔγχον, μὲν τὸ διτοῦν ἐπερόκειτο ν' ἀρχηγοὶ διασος Οἰκονόμους, καὶ ποιος ἐρωτᾶ·

«—Πιατί τάχα κρατοῦν τόσες ήμέρες τώρα στή; » Αστυνομία της 'Αλυδίδες του Λογγάδη;

«—Γιατί νά της χρησιμοποιήσουν σε μερικές συλλήψεις που

δὰ κάνουν αὐτες της ἡμέρας».

λόγο τους; οἱ οἰκονομικὲς συνθήκες; Ἐδῶ δὲ Μάρκος πρῶτος ἐδώσει ωρισμένη ἔξηγησην ἐδημιούργησε οὐλό-
κληρο σύστημα. Ἀν καὶ είναι πολὺ δύσκολο νάνα-
πτύξῃ κανεὶς μὲν λίγες λέξεις τέτιο σύστημα, ώς τό-
σο θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὸ κάμουμε κατανάγκη-
γιὰ νὰ δώσουμε ἔστω καὶ μιὰ ἀπλὴ ἰδέα στὸν ἀνα-
γνώστη.

«Οἱ πρῶτοι ἀνθρώποι, ὅταν βρίσκονταν ἀκόμη σὲ ζωὴν κατάστασην, ζοῦσαν σὰν τὰλλα ζῶα, ἐντελῶς ὑποταγμένα κ' ἐξαρτημένα ἀπὸ τὴν ἔξω φύσην. "Ολη ἡ ὑπαρξὴ τους εἶχε καθαρὰ μορφαῖο χαρακτῆρα. Σὲ δὲ τοὺς τέλις πράξεις δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἔχοντο συνειδήσεως. Τὸ ἀπλὸ ἐντατικτὸ τῆς αὐτοσυντηρη-

του, τόσο καλύτερα δάμαζονταν ή ξέω φύση, εύκολυ-
νονταν δὲ ἀγώνας του, λιγότευε η μοιραία υποταγή
καὶ ἔξαρτησή του ἀπό κείνη. 'Αλλὰ μὲ τὴν τελεο-
ποίηση τῶν ἐργαλείων καὶ τὸ δάμασμα τῆς φύσεως,
ἀναπτύσσονταν μαζὶ τοι δύγκεφαλος τοῦ ἀνθρώπου
(πρᾶγμα ποὺ προκαλοῦσε πάλι τὴν ὑλοένα τελεο-
ποίηση τῶν ἐργαλείων), μεγάλων ή συνεδρισή του,
τροποποιεύνταν δὲ ἐν γένει φυσικός του χριστῆρες.
"Ετσι τὸ ἀδιέξοδο δύχμασμα τῆς φύσεως ἥλκαζε σι-
γὰ σιγὰ καὶ τὴ φύση τοῦ ίδιου ἀνθρώπου !

Μὰ δὲ ἀνθρωπος δὲν πάλευε μὲ τὴν ἔξω φύση, μόνος. Πάλευε κατὰ διμάδες (ακοινωνικὸς ἀνθρωπος) der Gesellschaftsmensch). ἐπομένως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων γενιγένθηκαν ώρισμένες σχέσεις καὶ αὐτές πάλι: προσδιερίζηκαν κατανάγκη ἀπὸ τὶς σχέσεις τους μὲ τὴν φύση, μὲ τὴν δύοις ἔρχονταν σὲ δικράνη συνάφεια. Οἱ σχέσεις αὐτές εἶταν κυρίως «παραγωγικές» (ἐργαλεῖα = μέσα παραγωγῆς). «Οσο λοιπόν, τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς τελειοποιοῦνταν περισσότερο, τόσο ἀνώτερες γίνονταν καὶ οἱ παραγωγικές σχέσεις, τόσο πολυπλοκότερες ἐπομένως καὶ οἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ τους (κοινωνικές σχέσεις). Ἀπὸ δὲ μᾶς δ.νεται τὸ πρώτο ἀξίωμα: «Ο βαθμὸς τῆς ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς

Οι κακατύχες οι «Αλυσίδες» άρχιζανε στ' αληθινά νὰ σκουπίζουν, όπως έγραψε κι ο χαριτωμένος κ. Πώπ. «Ο Οἰκονόμοι, βλέποντας τὸ ἀπροχώρητο, ἀρχίνησε τὶς παραστάσεις του στὸ Δημοτικὸ θέατρο μὲ μία ἐγγάλεξικη κωμῳδία καὶ σι «Αθῆναι» βρήκαν τὴν περίσταση νὰ γράψουν ἐνα δρόφο κακοηθέστατο⁽⁶⁾.

6) ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΩΝ ΜΑΛΑΙΑΡΩΝ

Οι κάτοικοι τῆς πρωτευούσης, δοι εἴησθαι χθές ἐνω-
ρίς ἀπὸ τὰς οἰκίας των, θὰ ἔβλεπον κάρρα καὶ ἄμαξας φορ-
τωμένα; κιβώτια νὰ σταματῶσιν ἔξωθεν τοῦ Δημοτικοῦ Θεά-
τρου καὶ ν' ἀποβιβάζωσι τὰς ἀποσκευές ταύτας. Πολλοὶ ἐνό-
μισσαν διε τὸν πάλιν ταχυδακτυλούνγρῳ ἐνέσκηρεν τις τὸ
Δημοτικὸν Θέατρον. 'Ἄλλ' δ γεαδὸς κ. 'Ιακωβίδης, εἰδὲς τοῦ
δεινυντοῦ τῆς 'Εθνικῆς Πινακοθήκης, αὐτοδεύων ὡς ἐφο-
διοπομόδις τὰς ἀποσκευές, ἔδιε τὰς ἀναγκαῖας ἔξηγήσεις. 'Ο
θίασος τοῦ κ. Οἰκονόμου, μετεκομίζετο ἀπὸ τὸ θέατρον τῆς
οἰκίας Ρικάκη, εἰς τὸ δποῖον δὲν είχε προφθῆσαι νὰ δώσῃ πα-
ράστασιν, εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον, φιλιξενον απέγην πάσης
πλάνητος καλλιτεχνίας.

Διὰ τὸ θέατρον καὶ τὸν θίσπον Οἰκουμένην ἐγνώσθησαν περιεργά πολύγματα, τὰ δύοτα ἀναγράφομεν ἐπὸ πᾶσαν ἐπιφύλαξιν.

‘Ως γρωστὸν δὲ καὶ Οἰκονόμου ἀνέλοβε τὰ καταρτίση θιάσον, διὸ τοῦ δποιού θὰ ἐγίνοντο τὰ ἔγκαλντα τοῦ μικροῦ θεα τριδίου τῆς οἰκλας Ριζάκη, τοῦ δποιού ίδιοκτήτης εἶνε δὲ καὶ Ζέπος. ‘Ο ίδιοκτήτης ἐπέβαλεν εἰς τὸν καὶ Οἰκονόμου τὰ κατασκευάση ἐξ ίδιων του τὰ καθίσματα καὶ τὰ κάμηλα ἄλλα τινὰ μικρὰ ἔξοδα ‘Ἄλλ’ δὲ θιασάρχης δὲν κατέβαθμως τὰ συγκεντρώσων τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν, μολονότι κατήξεισε τὸν θιασόν του ἀπὸ νέοντος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ πρώτην φορὰν ἀνερχομένους τὴν σκηνήν.

Εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον εὐδρίσκωτο τὰ πρᾶγματα, διε πα-
γονιάσθη ὡς ἀπὸ μηχανῆς Θεὸς ὁ καὶ Πάλλης ὁ γνωστώτατος
μεταγραστής τῆς «Διόδας» καὶ συγγραφεῖς τῆς «Ισορροπίας»
τῆς Ρωμιοσύνης· καὶ ἐδήλωσεν ὅτι αὐτὸς καταβέτει χρήμα-
τα ὑπὲρ τὸν δρόμον τὸ Θέατρον· νὰ ἀνοιξῃ τὰς πύλας του εἰς τὴν
μαλλιαρὴν φιλολογίαν. «Ο κ. Οἰκονόμου ἐδέχθη, ἀλλὰ δικ.
Ζέπος δυσπιστῶν πρὸς τὴν δύναμιν τῶν μακεδών, τὰ διποῖα
δὲν εἶνε τοῦ Σαμψών, ὑπερχρέωσε τὸν κ. Οἰκονόμον νὰ θέσῃ
τὸ ὄνομά του εἰς τὸ Θέατρον καὶ ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς ὅλην τὴν
εὐθύνην.

Καὶ εἶναι γρωτὸν διτὸν τὸ δραματοίορθον
ἡγουμάσθη τὸ δρᾶμα καὶ Ἀλυσσόδεις τοῦ οὐ. Λογγάρη. Ὁ οὐ
γρωτίζουν τὴν θεατρικήν μας φιλολογίαν ηρχονταν τὰ πάροντα
πιστοθέσεις περὶ τοῦ νέου αὐτοῦ δραματικοῦ ἀστέρος, ἀργώστου
εἰς ὅλους. Ἄλλος ἐπὶ τέλους ή ψευδώνυμα δὲν ἐπιχρισθῇ ἐπὶ¹
πολὺ καὶ ἐγνωσθῇ διτὸν τὸ πενθώνυμον Λογγάρης κερύπτε-
ται δὲ γρωτὸς λατρός οὐ. Τάκης Ταγκόπουλος.

Ἐνφ δημος ἀνεμένοντο, αἱ Ἀλυσοίδες μὲν τὴν πεποιθησιν ὅτι ἀφοῦ ησαν ὀλυσσόδες θάνατον εἶκαριναν εγένονται, αἴρηντος ἀνηγγέλθη πρῶτον διὰ διάσος Οἰκονομίου ἡ κατακλεψίη τὸ θεατρίδιον τῆς δόδον Προσατέλον καὶ δεύτερον διὰ διάσος Οἰκο-

Τὸ δέθιρο τῶν «Αθῆναι» καθὼς καὶ μιὰ ἔξηπνά-
δα νεφουλιασμένη τῆς «Εστίας», ποὺ πρώτη δὲ φα-
νέρωσε στὸν κόσμο πώς οἱ «Ἀλυσίδες» εἶναι τοῦ
Τχγκέπουλου, ἀναγκάσσεν τὸ Σταθόπουλο νὰ γρά-
ψει ἔνα δυνατὸ δέθιρο στὴν «Ἀκρόπολη» καὶ μένα
νὰ δημοσιεύψω στὴν Ἱδική φημερίδα ἔνα ἀναιχτὸ γράμ-
μα⁽⁷⁾. Οἱ «Ἀλυσίδες» θὰ παιξόντουσαν πιὰ κι ὡς Οἰ-
κονόμου, Ἑεφρενιασμένος ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄτιμη πολε-
μικὴ ποὺ τοῦ γινέτχε, δρισε τὴν παράσταση βια-
στικὰ βιαστικά, γιὰ τὴν Τρίτη, 27 τοῦ Νοέδρη. Τὴν
Δευτέρα βρέδι τάποφάσσε, τὴν Τρίτη μεσημέρι κολ-
ληγηθήκανε τὰ προγράμματα καὶ τὴν Τρίτη βρέδι
ἔγινε τὴ παράσταση, ἀνάμεσα σὲ δύο φωτιές, στοῦν
Πριγκηπικοὺς γάμους καὶ στοὺς φωτητάδες, ποιγα-
νε σηκώσει μπαΐράκι πάλι κείνες τὶς μέρες καὶ ξη-

τούσανε νὰ καταργήθει ἡ Γυμναστική.
Μόλις ιοληγθήκανε τὰ πρεσγράμματα, εἰ φαιτη-
τάδες τὸ πῆραν ἀμέσως μυρουδιά. "Οπως εἴτανε
μαῖνωμένοι καὶ ἔσχαριωμένοι στὰ Προπύλαια τοῦ Ηλ-
ιανεπιστήμου, ἀνάμεσα στ' ἄλλα «φλέγοντα» ζητή-
ματά τους μυημονέψαγε καὶ τίς «Ἀλυσίδες» (§) κι
νόμου ἐγκαταλείπει τὰς «Ἀλυσίδας» καὶ δίδει ἀντ' αὐτῶν
μέριαν Αντιλίθιαν καινομοδίαν

Ἐδῶ ὅταν ἀπαντῶσιν αἱ πληροφορίαι μας. Τὶ ἐμεσολάβησε
καὶ προσκάλεσε τὰς δύο ἐγκαταλείψεις εἰνε ἄγρωστον Ὁπας
δῆπτος ὑλιβερωτάτη εἶνε ἡ ἐγκαταλείψις τῶν «Ἀλυσοδών»,
αἱ φύσαι ὑπάρχει κατόμυρος καὶ γῆ σκουριάσσοντα.

7) Τὸ ἄρθρο τοῦ Σταθόπουλου, καθὼς καὶ τὸ γράμμα
(Κοίταξ «Ἄθηναι» 25 τοῦ Νοέβρου 1907, σελ. I, στήλ. 4).

μον, θὰν τὰ τυπώσω στὸ κατοπινὸ κεφάλαιο «Οἱ Ἀλυσίδες στὸν τύπο».

8) «ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Τότε εἰς ἐκ τῶν φοιτητῶν τῆς Νομικῆς λαμβάνει τὸν λόγον καὶ λέγει διὰ ἑπί τη̄ εὐκαιρίαν τῆς συγκεντρώσεως των ταῦτης ἔχει νάγκανοινώσῃ κάτι οφθαλόν εἰς τοὺς συναδέλφους του σχετιζόμενον μὲ τὴν μαλλιαρήν γλώσσαν, ἡ δποία ηρχίσει καὶ πάλιν ἐξαπλούμενή ἐπικινδύνως κατὰ τρόπουν ἡμιεπίσημον (;)». 'Ο φοιτητὴς ἀρεκονιωσεν διὰ πρόκειται νάγκαβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐνδε θεάτρου νέον ἔργον συγγραφέως ἐκ τῶν προμάχων τοῦ μαλλιαρισμοῦ.

„Οἱ φαιτηταὶ ἀπεδοκίμασαν προκαταβολικῶν τὸ ἔργον μὲ τὴν ιδέαν δι τὸ γραμμένον εἰς μαλλιαρήν, ἐπεφυλάχθησαν δὲ τὰ λάβουν μίαν ολανδῆστε ἀπόδασιν μέχρις διτον πεισθεῖστε περὶ τοῦ μαλλιαροῦ ἡ μὴ τεῦ ἔργου καὶ ἢν πρόκηται τὰ κατιερωθῆ ἐκ τέον ἡ ἀθλλα αἴτη γλάσσα εἰς τὸ θέατρον.

· Τινὲς τῶν ουνεδόντων φοιτητῶν ἀπεφάσισαν μὲν παραστᾶσι χθὲς τὴν ἐσπέραν καὶ παρακολουθήσωσι τὸ ἔργον τοῦτο ἵνα ἵξι ίδιας ἀπτιλῆψεως σχηματίσωσι γράμμην.

«—Ἐίναι γὰρ δέσμοι, ἐγώντας τότε μερικοί καὶ οἱ φοι-
τηταὶ διελύθησαν ἡγεμόνως» (*Κοίταξε* ο *Συγγράφεις* τοῦ *Noέρην*
1907, σ. 2, στήλ. 6).

ἀποφασίσαντε νὰ πάνε μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὸ βράδι
στὸ θέατρο καὶ νὰν τις δοῦν, ἐνεργώντας ἔτσι· Ἐνα εἰ-
δος Τούρκη, λογοκρισία. Καὶ πήγαν τὸ βράδι· στὸ
θέατρο καὶ τὶς εἰδαν καὶ τὶς καταχεροκρότησαν ἀπὸ
τὰ θεωρεῖα τῆς τρίτης σειρᾶς καὶ ἔγιναν νὰ βγει
δ συγραφέας στὴ σκηνή. Κι· ἐ συγραφέας, κατα-
πουντιασμένος φύλαχε κείνο τὸ βράδι· τὸ κρεβάτι του
κι ἀντὶ νὰν του βάζουνε δάκρυνο στεφάνη· στὸ κεφάλι,
του στεφανώνανε μὲ κούτιας βεντούζες τὴ βάχη του.

"Αξειναί. Τώρα πιά θλιπέσανε. Τὸ δέκατο
τοῦ Οἰκουμένου ἔταιρόστηκε, ἵνα σκεπή τοι, ἀλλάχτη-
κε, καὶ ἡ ἐπιτροπή τοῦ ὑποιεργείου, ποὺ τελειώτατα
τὸ ἐπιθεώρησε, δὲν τὸ βρήκε ἐπαιμόρροπο τούτην τὴν
φορὰ—ἄν κ' ἔνα μέλος (μητρικανικός, παρακαλεῖ) τῆς
ἐπιτροπῆς γνωμοδοτήσει πώλη ἀν πέσει ΤΡΙΔ μέτρα
χιόνι στὴν Ἀθήνα καιμάτιον (δηλ. ἂν μεταβληθεῖ
ἡ Ἀθήνα σὲ Βόρειο Πόλο) δὲ ηλικίας νάν τὸ
κρατήσει ἡ σκεπή τόσον βάρος!

Οπωσδιήποτε δέος νὰ πέσει: καθὼ τὸ προμερὸ χιόνι εἰς Ἀθηναῖς θέξουνε κάπια θέατρα τῆς προκοπῆς ποὺ θὰ τοὺς ἀποκεχυμένους γιὰ τὶς πνευματικὴς μεροκομεία τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου. Καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνει αὕτη τὸ θέατρο, εἰδατε πέντε μετρηταῖς διάλεξε.

Αθήνα 17 τοῦ Φερράρη 1908.

ΜΙΑ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΗ

Ο «ΝΟΥΜΑΣ» στὰ «Ο, τι θέλετε» τοῦ προ-
περχαμένου σύλλου του (χριθ. 277, σελ. 8, στή.).
3) ἔγραψε τάκόλουθα :

• Είδαμε μὲ χαρά μας τὰ τελευταῖα «Παναθήναια» γραμένα ὅλα πέρα πέρα (ἔξον ἀπὸ τὴν κριτικὴν τοῦ φίλου Νίκου Βέν κ' ἔνα δυοὶ δλλα ἀκόμα ὑπόθεσι) στὴν δημοτικὴν. Νά λοιπὸν ποὺ σιγά σιγά και τὰ «Παναθήναια προσεχώρησαν στὸ κόμμα ποὺ δὲ φίλος μας και συνεργάτης τους Σεντόνιους ξακολούθει νὰν τὸ βρίζει στὶς ἄψυχες; γαλλιπόδι;

Τὰ «Ιαναθήναις», ἀπαντώντας σ' αὗτα τὸ δι-
λικό χαιρέτισμα, γράψυνε στὸ τελευταῖο φυλλάδιο
(τεῦχος 175, σελ. 222, σ-τ. 1) τὴνόλουθα.

«Ο Νομᾶς ἔγραψε δι τὰ «Παναθηναῖα» προσ-
εχώροισαν εἰς τὸ κόμμα. Μά, ποιό κόμμα; Τὸ κόμ-
μα τοῦ Νομᾶ; "Ἄς ήσυχαστ. Δὲν ὑπάρχει τέτειος
φόδος. Τὰ «Παναθηναῖα» ἀνήκουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν
εἰς τὸ κόμμα τῆς ἀληθινῆς, ὅχι τῆς βεδιασμένης
γλώσσης. "Ετοι νομίζει μεν. "Λν ἔχουμε ἡδός τοῦ
ζητοῦμεν συγγνώμην, ὀλλ' ᾧς ἀδιόν κατα πέρας τὰ

της παραγωγής τῶν προϊόντων ὁ δύοπις σὲ $\frac{5}{100}$ έξασφράζει μεγάλα πλούτη καὶ τὸ $\frac{55}{100}$ τὰ ζπο-
στερεῖ καὶ ἡπό τὰ πλέον ἀναγκηστέρα, καταδίκ-
ζοντάς τα σὲ ατηναδήη, ἀμαθῆ, ἀσυνείδητη, μοργνία
(μαρρή), τότε μὲ κοινῇ συνεργόηη μπορεῖ νὰ διεργά-
νωται τὸν τρόπο τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων, δ.
πως θελήσῃ διδίος πλέον κ' ἐννοεῖται σύμφωνα μὲ
τὸ συμφέρον ἔλης τῆς κοινωνίας. «Ετοι ή βραχιείς
τοῦ μοιραίου θὲ πάψῃ καὶ θέρχεται ἡ ἀληθινὴ δικαι-
οθεία, ποὺ κατάντησε πλέον καὶ αὐτὴ ἀνάγκη μὲ τὴν
φροντὶ τῆς ἔξελίζεως. Οἱ πρόσλογοι; τῆς ἴστορίας τῆς
ἀνθρωπότητας, ποὺ χρησίμευτε γιὰ νὰ μετατρέψῃ
τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ μοιραῖο ξῦπο σ' ἀλινθίδεων ἄνθρω-
πο, θέρχη πλέον παχύθει καὶ θέρχεται τότε ἡ ἀληθι-
νὴ ἴστορία τῆς συναδητῆς ἀνθρωπότητας».

"Ἐτι περίου ϕρντάζονται ὁ Μζῆς καὶ οἱ ἄπα-
δοι του τὴν ἐξέλιξην τῆς κοινωνίας. Καθὼς βλέπουμε
τὸ μοιραῖο του "Ἐγελ, οἱ Μαρᾶς τὸ πρχρόδεγεται ἐν
μέρεις μόνον. Καθυστό, ἀπὸ τὴν ἔποψη τοῦ μαρξι-
σμοῦ, δὴν ἡ ἐκπολιτιστικὴ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας
δὲν εἰν' ἄλλο τίποτε ἀπὸ μιὰ ἀκατάπτυτη πάλη
μεταξὺ μοιραίου καὶ συνειδητοῦ. "Οσο τὰ μοιραῖα
στοιχεῖα ὑπερτεροῦν τὰ συνειδητά, δηνας γίνεται ἀ-
κόμα ως τὰ αἵματα. ἡ ποσὶ τῆς κοινωνίας θὲται

δρίζει τὸ βαθμὸν τῆς ἀναπτυξέως τῆς κοινωνίας ἐν γένει.¹ (‘Η ἴδεολογία : φιλοσοφία, θρησκεία, πολίτευμα, νομοθεσία, τέχνη κλπ. εἰναι μόνο τὸ ἐπεικοδόμημα τοῦ κάθε φορᾶ οἰκονομικοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος’). ‘Η ἀνάπτυξη τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς ἔχεται πολὺ, ἐννοεῖται, ἀπὸ τίς ἴδιότητες τῆς φύσεως τριγύρω (ἔδαφος, κλίμα, ουσικὰ προϊόντα κλπ.). Διάφορες γεωγραφικὲς συνθήκες δίγευν διάχρονη ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν μέσων. Οἱ ακούνωνικὲς σχέσεις οὖμας ἀναπτυσσόμενες σὲ μεγάλο βρχμό ἡγεῖται οὐν νὰ ἔχουν πλέον ἀνεξάρτητη ἐπίδρεση στὸν ὄνθρωπο καὶ νὰ ἔπισκιαζουν τὴν ώ; τὰ τώρα ἀπέβλυτη ἐπήρεσι τῆς φύσεως. Η φύση τώρα ἀρχινέ νὰ ἐπιδρᾷ στὸν ὄνθρωπο ἐμμέσως ἀδικίας τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος’. ‘Ο ὄνθρωπος ἀφοῦ τὴ δάμασε μὲ τὴν τελειοποίησην τῶν ἔργαλείων του (=παραγωγικῶν μέσων) ἀπεκλλάχτηκε σχεδὸν ἀπὸ τὴν τυρόλη, μειωμένης ἔχεται της του ἀπ’ αὐτή, σύγχρονα οὖμας ἔχεισε νὰ ὑποτάσσεται σὲ νέα δουλεία, που τοῦ τὴ γέννησαν ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ τελειοποιηθέντα παραγωγικά του μέσα : στὴν κοινωνικὴ δουλεία, στὴν τιμφλὴ οἰκονομικὴ δουλεία. Τὴν ἀλλοτινὴ λοιπὸν μοιραία φυσικὴ ἀνάγκη τὴ διαδέχτηκε τώρα ἡ μοιραία οἰκονομικὴ ἀνάγκη. Ό ἀνθρώπος ἔγινε δοῦλος τῶν ἔργαλείων

πυροτεχνήματα. Μὲ αὐτὰ τίποτα δὲν κερδίζει, ἀς εἶναι βέβαιος. Τοῦ τὸ λέμε συναδελφικώτατα».

Τί νέπαντήσουμε σ' αὐτά; Κάνε καλὸ στοῦ δια-
όλου τὸ χωριό, λέει μιὰ παροιμία. Αὐτὸ πάθαμε
καὶ μεῖς, μὰ δὲν πειράζει. Εἴδαμε μιὰ πρόσδο ση-
μαντικὴ στὰ «Παναθήναια», τὴν τελαλήσαμεγ δ-
πως ἔχουμε καθῆκι νὰ τελαλάμε κάθε πρόσδο, καὶ
νὰ πῶς μᾶς πλερώνουν. Τὰ «Παναθήναια» δηλώ-
νουν πῶς γράφουνται στὴ ζωντανὴ γλώτσα. Αὐτὸ
λέμε καὶ μεῖς. Βεβιασμένη γλώτσα καὶ γιὰ μῆς καὶ
γιὰ τὰ «Παναθήναια» εἶνα: ἡ καθηρέυουσκ. Νά
λοιπὸν καὶ τὸ κόρμα που τὸ βρίζει μαλλιαρὸ δ κ.
Ξενόπουλος, τὸ κόρμα δηλ., τῆς ζωντανῆς γλώτσας.
Δὲ θέλουν τὰ «Παναθήναια» νὰ παραδεχτοῦν πῶς
«προσεχώρησαν» σ' αὐτὸ τὸ κόρμα; Σεβόμαστε τὸν
ἐγωισμό τους καὶ δηλώγουμε πῶς δ «Νουμῆς» «προ-
σεχώρησε» στὸ κόρμα που ἀντιπροσωπεύουν τὰ «Πα-
ναθήναια». «Ας δώσουμε λοιπὸν τὰ χέρια^πκι: ἀς ξα-
κολευθήσουμε ἀδερφωμένοι τὸν κοινὸν ἀγῶνα μας.
Τέτοι παιδιάτικοι ἐγωισμοὶ δὲν ταιριάζουνε σὲ σο-
βαροὺς ἀγῶνες.

ΚΑΙ ΠΑΛΕ Ο ΓΕΡΑΓΩΤΗΣ

Фільм «Новий міді».

Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν καλωσύνη σου πού πέρκεσες στὸ φύλλο σου (11 τοῦ Νεόβρη) τὸ «Γλώσσικὸ Πατέρι». Εἰδά ὅμως καὶ τὴ σημείωση ποὺ γράφεις, πώς: «σὲ ὅλα ἔχω δίκιο ἔξὸν ἔνα». Καὶ ἀπ' κύττη τὴ σημείωσή σου θ' ἀρχίσουμε σὰν καλοὶ φίλοι, χωρὶς νὰ ἔχουμε συμφέρο τῆς τοέπης, νὰ συντήσουμε τὸ πρᾶγμα. Συμφέρο τῆς τοέπης λέγω, γιατὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς σκολαστικοὺς γράφουν καὶ κατηγοροῦν τοὺς δημοτικιστάδες, τὸ κάμυνουν ἀπὸ συμφέρο τῆς τοέπης τους, γιατὶ γνωρίζουν πώς σὰ χάσσουν τὰ εἶναι, εἴναι, εἶναι, τὰ ἀπεχρέμφατα καὶ τὶς μετοχέες τους, θὰ πεθάνουν ἀπὸ τὴν πεῖνα. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἄξεις ν' ἀγοράσσουν μηδὲ ἔνα πακέτο καπνού. "Αλλὰ ἀπόδειξη πώς ὅσοι κατηγοροῦν τοὺς δημοτικιστάδες γράφουν ἀπὸ συμφέρο εἶναι ποὺ μενάγα αἱ δόσκαλαι τὲ κάνουν, καὶ δὲ βρέθηκε καὶ

μοιραία. Καὶ τὸ μοιραῖον θὲ πάψη τέτε, διὰ τοῦ, ἀνδρῶν
οἵης ὥλη ή κοινωνία, τουλάχιστο τὸ μεγαλύτερο μέ-
ρος τῆς ἀποκτήσει συνειδήση τῶν αἰτίων τῆς μο-
ραίας οἰκονομικῆς δουλείας. 'Απ' αὐτὸν γίνεται κα-
ταφανές καὶ τὸ καθῆκν κάθε συνειδητοῦ μέλους; τῆς
κοινωνίας: νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ διαδώσῃ καὶ στοὺς
ἄλλους αὐτὴ τὴν ἀντικείμενην ἀλήθειαν. Καὶ τὴν ἀ-
λήθειαν αὐτὴ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς κοινωνίας θὰ
τὴν δεχθῇ μ'. εὐχαριστησο, γιατὶ συμπάτει μὲ τὰ
συμφέροντά του, ἀφοῦ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς κοι-
νωνίας ὑποφέρει ἀπό τὴν οἰκονομικὴν δουλεία. Πρό-
κειται μόνο τὸ ἀσυνειδῆτο νὰ μετατραπῇ, νάνυψω-
θῇ σὲ συνειδητό. 'Απὸ δῶ φάνεται τὶ σπουδαῖα ση-
μασία δίγει: ὁ μαρξισμὸς στὴν ἀνάπτυξη. Κανένα
ἄλλο φιλοσοφικὸ σύστημα δὲν τὴν ἔκτιμα τόσο πο-
λύ, ὅπως αὐτός. "Ολη τὴ δράση του τὴ στηρίζει
στὴν ἀνάπτυξη τοῦ λαοῦ, τοῦ πλήθους. Γιατὶ ἀνά-
πτυξη γι' αὐτὸν θὲ πῆ: ἀλλαγὴ τοῦ ἀσυνειδῆτου
σὲ συνειδητό, τοῦ μοιραίου σὲ ἐλεύθερο! Γιὰ τὸ μαρ-
ξισμὸ λοιπὸν ἡ ἀνάπτυξη εἶναι: ὡρισμένος καὶ συνει-
δητὸς σκοπός! Καὶ τέτιο ἰδεολογικό, ἐκπολιτιστικό
σύστημα τολμοῦν οἱ ἀντίπαλοι του νὰ τόνομάσουν
ὅπισθιοδρομικό, ὄλιστικό, κατκατρεπτικό τοῦ πολιτι-
σμοῦ!

Ναί, ή ἀνάπτυξη τοῦ λαοῦ, τοῦ πλήθους εἰναι
ἀπὸ τὴν ἀποψῆ τοῦ μαρξισμοῦ, ή μόνη προσδευτική
ἐκπολιτιστικὴ δράση τῶν εἰλικρινῶν, εὐγενῶν, συν-
ειδητῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Κι αὐτὴ ή δράση
ποὺ συμπιπτει μὲ τὴν ἀντιεμβολικὴ ἐξέλιξη, εἰσαι τὶ¹
μόνη ποὺ μπορεῖ νχ ἔχη ἐπιτυχία, ὑποδογθώντα
τὴν ἐέλιξη. Κάθε ἄλλη ἀντίληψη τοῦ χριστιανι-

νεῖς νὰ γράψῃ ἀπὸ¹ ἔκεινους ποὺ δὲν ἔχουνε ἀνάγκη
ἀπὸ σκολαστικάδες νὰ ζήσουνε. "Έχουμε πολλὰ πα-
ραδείγματα πώς ὅσοι ἔκαμαν καλὸ στὸ ἔθνος μας εἰ-
ταν δῆλοι ἀνθρώποι τῆς δουλείας, καὶ δὲν ἔχαναν τὸν
καιρό τους σὲ ἀνοησίες, νὰ βλέπουνε δηλαδὴ μὴ τύ-
χη καὶ γράψουν τὴν χεῖρα χέρι⁽¹⁾ καὶ τὸν ὄφθαλμὸν
μάτι. Καλὰ καὶ ἔξια κι αὐτά, μὰ νὰ τὰ μαθαίνωνται
στὰ γυμνάσια, ὅσοι θέλουνε νὰ γίνουνε γιατροί, δικη-
γόροι καὶ δάσκαλοι, ὅγι μὲ τὸ ἄλφα βῆτα ν' ἐργί-
ζῃ τὸ καημένο τὸ παιδί καὶ μιὰ γραμματικὴ πού

νὰ οὐργιάζει τὸ κεφάλι του, καὶ ποὺ ὅσο καὶ ἐν τῇ διαβάσῃ, μονάχα σὰν πάχη στὸ γυμνάσιο θὰ τὴν καταλάθῃ⁽²⁾. "Ἄς εἶναις δάχ. Αὔτὲ εἶναις τῷ δασκάλωνε δουλιές, ποὺ μῆς κολλήσκενε στὸν τοῖχο. 'Εμεῖς ἂς ἔρθουμε στὸ ζήτημα ποὺ ἀρχίσαμε. Προχτές, στῆς Λέσχης τὸ ἀναγνωστήριο εἴτανε ἔνας Γιατρὸς (Γιατρὸς ποὺ ἔφραγε μὲ τὸ κουτάλι τις γραμμικτικὲς καὶ τὰ γιατροσόφια, καὶ σὰν αὐτούς ποὺ κατηγοροῦν τοὺς δημοτικιστάδες κάνει καριμάδες καπενταριά ντουζίνες), καὶ δὲ πρῶτος δάσκαλος τῆς χώρας, (καὶ ἀνθρωπὸς ὅμως, ἕχει μονάχα δάσκαλος), καὶ βρετούτανε μιὰ «Ἀρμονία» καὶ διάβαζεν τὴν «Πατινάδα» καὶ τὸ «Τραγούδι τῆς Ταβέρνας» τοῦ Ἐρταλιώτη. "Αντικρύ, σ' ἄλλο τραπέζι, εἴτανε ἔνας ξανχωραμένος λαρρής δάσκαλος, ποὺ σὲ διάβαζε δι γιατρὸς τὴν «Πατινάδα», κάρωσε τ' αὐτιά του, καὶ σὰν τέλειωσε εἶπε τοῦ γιατροῦ. "Α Αὔτὸς εἶναι πολὺ ἔμορφο. Ποικιλοῦ εἶναι; Αδύσμοντο

1) Μικρὸ παιδὶ εἴμουνα σὰν ἔγραψε κάποιος ποὺ σπουδάζει στὴν Ἀθήνα στὸν πατέρα του, πὼς ἔνας χωριανός τοὺς ποὺ εἶχε πάει στὴν Κρήτη, στὰ 1867 γιὰ νὰ πολεμήσῃ τοῦ "Βεζιμεσσεν ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ μιὰν γείρανθ, κι ὁ πατέρας του ἐ κατημένος διαβάζοντας τὸ γρόμικ τοῦ γυιοῦ του ἔλεγε.—Γιὰ δὲς ἀνθρώποι ποὺ πήγανε στὴν Κρήτη νὰ πολεμήσουν, κι αὐτοὶ πήγανε νὰ κυνηγοῦν γυναικες! Θάρρεψε πῶς χῆρα γυναικά ἔφερε ἢ γιός του!

ε) Γνώριτα καὶ τὰ γνωρίσκεις κι ἄλλοι, πολλοὺς ποτέ λειπούσαν τὸ γυμνάσιο, ποὺς τοὺς λέει νὰ σου γράψουν ἔνα γράμμα, καὶ μουντζουρόνουνε μιὰ κόλλα χαρτί, καὶ κείνη ποὺ δεις δὲν μποροῦν νὰ τὸ γράψουνε, γιατί — ἀλλα "ναι το γράψματα κι ἄλλα "ναι τὰ πράματα, δύως λένε κ' οι Χιωτές. Κ' ἐμεῖς θέλουμε πράματα, πράματα κι ὅχι γράμματα σαν αὐτά ποὺ μᾶς τυφλούνε τόσα χρόνια νὰ μᾶς μάθουνε

καθεστώτας, Ιδέες για τὴν κοινωνικὴν πρόσοδο κ.τ.τ.
ἔχουν ὑποκειμενικὸν μόνο χαρακτῆρα, γιατὶ δὲν είναι
ἀποτέλεσμα ἀντικειμενικῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς
πῶς ἔξελισσεται ἡ κοινωνία, ἀλλὰ πλὴν ἀσυνείδητη
ἐντανάκλαση τῶν κάθε φορά κοινωνικῶν συνθηκῶν
οἰκονομικῶν καὶ ἴδεολογικῶν, μέσα στὶς δοποῖς ἐμει-
γάλωσαν καὶ ὑπνωτίσθηκαν οἱ κάθε φορά ὑπέρμαχο-
τῶν. Πολλοὶ δὲν μποροῦν ἢ δὲ θέλουν νὰ βγοῦν ἀπο-
τὶς ἰδέες τῆς τάξεως τους ἀπὸ συμφέρον, ἀλλοὶ για-
τὶ τους εἰν' ἀδύνατο ν' ἀπαλλαχθοῦν ἀπὸ αὐτά τα
ἴνστικτα, νομίζοντάς τα ἀπόλυτα, ἀληθινά, ἀγα-
πητὰ καὶ ἴκανά νὰ θερμάνουν τὴν καρδιὰ καὶ τα
φκυτκεία τους καὶ τέλος ἄλλοι, οἱ περισσότεροι
ἀπὸ ἀμέθετα ἐπαναλαβεῖν τὸν ἀσυνείδητα ζένα ἰδεώ-
δη, μὲ τὰ δοποῖα τους ὑπνωτίζει τὸ κάθε φορά ἐ-
πίσημο καθεστώς.

“Υποκειμενικῶς λοιπὸν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν διπολεσθήποτε παρακτικέσσι καὶ ίδεις περὶ προσδόμου, ἀνάλογα μὲ τὴν κοινωνικὴ θέση, τὴν ψυχολογία, τὴν ἐντικτικὴν καὶ τὴν ίδιαςυγκρασία καθενός, ἀνεικειμενικῶς δύναται μόνο ἡ ἐξέλιξη ὑφίσταται, ἡ δύναται μέντοι ἡ ίδια γιὰ δύο; γιατὶ δὲν ἔχει πράττει ἀπὸ κανένα, ἔχει δικοὺς τας αιδερένιους τρόμους, ποὺ σιγά σιγὰ διηγοῦν τὴν κοινωνία ἀπὸ τὴν μοιραία στὴν ἐλεύθερη κατάστασή της. Κι αὐτοὺς τοὺς νόμους μόνο ἀντικειμενικὰ μποροῦμε νὰ τοὺς σπουδάσουμε καὶ τὸ πολὺ πολὺ νὰ τοὺς ὑποβοηθήσουμε. “Ολαὶ τέλλα ἀνατρέπονται καὶ κατασυντρέπονται ἀπὸ τοις διερένιαι φορὰ τῆς ἐξελίξεως.

Βερολίνο

Γ. ΣΚΛΗΡΟΣ

πηρακαλῶ, νὐ τὸ διαβάζω». Νά, εἶναι ἐκείνου ποὺ
μιὰς φορᾶς τοῦ βλαστηματούσες τόνομα, εἶπε δὲ γιατρός.
Κι ἀπ' αὐτοῦ ἔρχισε κουβέντα πολὺ μακρινή. Κι αὐ-
τὸς ποὺ μιὰ φορᾶ βλαστηματούσε, δὲν ντράπηκε νὐ πῆ-
πὼς σὲ γράφουν ὅλος σὰν τὸν Ἐρταλῶτη δὲν ἔχου-
με νὐ ποῦμε τίποτα! Καί, μὰ τὸ Θεό, δὲν ἔχει
ἄδικο. Μήπως κάρπος; ἀπὸ τοὺς δημοτοκιστάδες
δὲ γράφουν κάτις ξεράσματα ποὺ δὲν τὰ τρώγουνε
μήτε οἱ σκῦλοι μήτε οἱ γάτες; "Αν οἱ σκολαστικοὶ¹
θέλουνε κρέμασμα, κύτοι θέλουνε πτελούχωμα.

Στὸ φύλλο τοῦ «Ταχυδρόμου» τῆς Πόλης (24 Νοεμβρίου) ἔχει ἐναὶ ποιηματάκι τοῦ Α. Πάλλη «Μύλος», ἀληθινὸς τριανταφυλλάκι. Σὲ γράφουν δέος: ἔτοις καὶ σὲ τέσσαρα γλώσσας ποιός μ.πορεῖ νὴ πῆ τίποτα γιὰ τοὺς δημοτικιστάδες;

Γιά τό «κεχριμπάρι» πού κάνετε πώς φωνάζετε πώς δὲν τό θέλετε, θή στρώσετε σιγά σιγά, γιατί μιά φορά είπανε ένας που τραβούσε ή καρδιά του τήν κουμπάρα του, και σκότωνε τό νοῦ του πώς νά της τό πή. Μιά μέρικ λοιπόν έφερε άραδα στήν κουβέντα και της λέει· Δέν ξέρεις, κουμπάρα, πόσο υποφέρνω. Τρχεύει ή καρδιά μου τήν Τάδε, και δέν ξέρω πώς νά της τό πώ. Εύκολο πράγμα, λέει ή κουμπάρα. Σήν αρχίζετε κουβέντα, της τό λέει ίσως και πέρα. Και σά δής πώς κάνει πώς δέν καταλαβαίνει, κόψε τήν έλπιδα. Σά δής δύως πώς άψεφωνάζει, ή δουλειά είναι τελειωμένη. Ό κουμπάρος σάν έκουσε τήν συμβουλή της κουμπάρας, έκαμε πώς συλλογίζεται λιγάκι. Τσερχ λέει της κουμπάρος. Ακουσε' κουμπάρα, ξέρεις τί σκέφτηκα; Αντίς νά γυνώπω τά μοῦτρά μου στή μιά και στήν άλλη, δέν είναι καλλίτερα.....μαζί; Τότες ή κουμπάρα έσχλετίς πιό μεγάλες φωνές πού μπορεῖ νά ξεφωνήσῃ γυναικικ. Ό κατεργάρης ή κουμπάρος δύως δέν τέχασε, πικρά μὲ γχιμέγελο της λέει· Βλέπω και φωνάζεις παραπολύ, και ή δουλειά μου είναι τελειωμένη. Αρχισαν τότες κ' οί δύο τουςτά γέλοια! Τώρα κ' έσσεις βλέπω νά ζωνάζετε, κ' ή δουλειά θή τελειώθη, γιατί δέν πιστεύω νά μήν έχετε τήν ξυπάρδα και τήν ύπομονή τού κουμπάρου.

Murakami

ΓΕΡΑΓΩΤΗΣ

О,ТИ ОБЕЛЕТЕ

Στήγη ἡ Ἐεστίν τῆς περιφερέων Τρίτης (ἀριθ. 5.018,
σελ. 1, στήλ. 6) ὁ Σταθόποιλος τὰ βάζει πάλι μὲ τὴ δημο-
τικὴ γλώσσα καὶ παραπονιέται πιὸς ὅπως γράφεται σήμερος
ἡ δημοτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν καταλάβει. «Διειθίζω, λέει,
τὸν Ἐρμονά σας καὶ διὸν καταλαβεῖν τίποτα». Μὰ ποιός
τοῦ φτείσι γ' αὐτό;

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς κατά δὲν τὰ λέει ἡ Σταθόπουλος μά τι; «Εστία, γιατὶ ἡ Σταθόπουλος δέκα εἴτανε στὴν Αχρότηλη πλέοντας φρονιμότερα.

— Ο κ. Κακίστος Καυπάνης, σε φωτεινότατο χρόνο
ου, πώς δημοσιεύτηκε στήν «Αστραπή», μαζί βιβλιώνει
τος δ Παλαιμάς έγγρψε τὸν πρόλογο στήν Ἐκδοση τοῦ Σο-
φιοῦ μὲ τὸν κουβό καὶ δόδιο επετέ να ὑποτινάδει τὸν

— Φαγώθηκε πτλ κι ὁ Σιμόπουλος καὶ συζέσχει κι ἐπὸ τὸ Σιμόπουλο κι ἀπὸ τὴν «Ἐστία» που ἀγωνιστήκει μὲ τῆντον κιλιτέρως πάθοις μὲν τοὺς αἴκεν ἀπὸ τὸ Σύνταγμα

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Στ. Τὸ λέξαμε καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Ν. Φρ.
Πολὺν καλό. Θὰ ἐγγυεῖσετε ἀργότερα. Στείλε μας κι ἄλλα.
κ. Α. Ν. Βρ. Λάβημε τὴν συντροφὴν τοῦ 908 καὶ σ' εὐ-
χαριστοῦμε. Γι' αὐτὸν ποὺ μᾶς προτείνεις, θὰ γράψουμε ἀρ-
νύτεος.